

TOVERBERG

47

JAARGANG 12 / 4 WINTER 2017

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING

"Ieder mens die genoeg schept in het voltooien van zijn taak is een kunstenaar; welke ook die taak is en hoe nederig ze ook is, hij brengt een kunstwerk tot stand. De toetssteen is het beleefde genot, het plezier, de perfectie: het overtuigend resultaat!"

Henry Van de Velde

Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

0498/73.58.73

hetbeleefdegenot@scarlet.be

BTW BE 0893.747.805

Rek. BE71 0014 8517 3969

www.hetbeleefdegenot.be

Colofon

Redactie: Bart Mađou, Marie-Rose
D'Haese, Carine Vankeirsbilck

Werkten ook mee: Staf de Wilde, Els
Vermeir, Hans Vanhulle, Marie-Claire
Devos, Johan Debruyne, Veerle Neyens

Kaft: Rika Van Dycke

Vormgeving: Bart Mađou

Foto's: zie (c) anders Bart Mađou

Toverberg verschijnt 4x per jaar, bij het
begin van elk jaargetijde. Een abonne-
ment nemen kan door lid te worden van
Het Beleefde Genot v.z.w.

Afzonderlijke nummers: 5 €

De auteurs zijn verantwoordelijk voor
hun bijdragen.

Kopiëren of citeren is toegelaten, mits
bronvermelding.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Interview Hans De Pelsmaeker en Ann Perneel	4
Doordenker	19
Book on the hill	20
De verjaardag	23
Elsenspingsels	27
Waarheid & herinnering	30
Verwilderd	34
Gedicht	35
Beleefd	36
Chapeau!	42
Te beleven	46
Selectieve zelfbiografie	47
Favoriete boek	51
De leesgroep	53

ISSN 2030-1340

Woord vooraf

Dierbare lezer van Toverberg,

Vandaag houdt u het laatste nummer van uw geliefde tijdschrift van 2017 in de hand. Een fraai nummer opnieuw, al zeg ik het zelf.

2017 begon met een aanslag in Istanbul en met de beëdiging van de heer Trump als 45ste president van de VS.

De rest van het jaar hebben wij ons niet verveeld. Denk terug aan de vaudeville met de Turkse minister van familie zaken Fatma Betül Sayan Kaya, die Nederland wordt uitgezet omdat ze haar president in Rotterdam een handje wil helpen zijn positie te verstevigen.

Aan Zevekote- of all places- waar de laatste dag van maart het rampenplan wordt afgekondigd omdat een gifwolk met salpeterzuur uit een mestverwerkend bedrijf het hele dorp dreigt op te slokken.

Men kan hier werkelijk een pagina vullen met het opsommen van alle aanslagen die we te verduren kregen: ik doe het niet, maar wennen doet het niet.

Niet alleen de terroristen spelen met ons leven, ook de uitwassen van ons maatschappelijke systeem dat er ons toe aanzet ons op alle mogelijke manieren te verrijken kosten mensenlevens: zo sterven bij een brand in de Grenfelltoren in Londen 79 mensen.

En hoe is het ondertussen met onze aardbol gesteld? De orkanen maken er geen geheim van: ook al dragen ze de lieve naam van Irma, ze gaan er tegenaan met windstoten van 300 km per uur. Sint-Maarten wordt weggevaagd. Wie niet horen wil...

Op 16 oktober is het nog 24 graden in ons land: de Catalanen roepen dat ze van de Spanjaarden af willen. Er is allicht geen verband.

De 11de december krijgen we dan weer een winterprikje: België staat stil in 1300 km file: Het KNMI kondigde voor bijna heel het land een weeralarm af.

Neen, dan Het Beleefde Genot! Een oase van kunst en cultuur in al zijn vormen en gedaantes, een noodzakelijk tegengewicht voor al deze ellende: we waren zowaar in Utopia en in de Parkabdij in januari met informatie uit de eerste hand over de restauraties van kerk en abdij; we hielden een poëziewandeling op die laatste donderdag; we luisterden naar Emmanuel Waegemans over Aleksandr Poesjkin op de laatste zondag en zagen hem terug in februari maar nu over Michail

Boelgakov. Magda Michielsens liet ons kennis maken met Ayn Rand, haar 'Atlas shrugged' is een van de weinige boeken die Trump gelezen heeft.

De beminnelijke Yanick Maes onderhield ons indringend over Lucretius, Vergilius en Ovidius.

We luisterden en keken in de Sint-Pieterskerk van Oostkamp naar de Johannespassie van Bach waardoor we met meer aandacht nog luisterden naar de reeks over Luther en de muziek.

Professor emeritus Silvain Loccafier nam ons mee op zijn zoektocht naar het begrip Moderniteit en dit langsheen de geschiedenis, waarvoor hij maar liefst 3800 jaar terugging in zijn Thomas Mannlezing.

Met de immer gevatte gids Mia Lingier zwierven we in mei tussen de zerken van kloosterkerkhoven.

In de hoogzomer trokken we naar Sint-Amands aan de Schelde en Hingene, Verhaeren en The beauty of the Beast. Oude meesters naast hedendaagse kunstenaars: uitermate gesmaakt.

Wat later in die hooimaand gingen we de grens even over: naar Dordrecht voor een pittige wandeling door dit mooie stadje.

Het nieuwe schooljaar begon voor ons met Katlijne Van der Stighelen over Vrouwenstreken: zoals iemand zei: *een ware eye opener wat betreft vrouwelijke schilders*.

De film van Ramon Gielen Erbarme dich in de kerk van Loppem was met zijn vele getuigenissen van leed en hoop bepaald beklijvend.

Uit Alexander Roose's exposé over Michel de Montaigne onthouden wij: *"Ons grote en roemvolle meesterwerk is passend te leven. Alle andere dingen – heersen, schatten vergaren, bouwen – het zijn hoogstens bijzaken en hulpmiddelen"*.

De vertaler Rokus Hofstede onderhield ons over Pierre Michon en zijn "onbeduidende levens" op een zeer beduidende manier en dan hadden we nog de hele Rilke tegoed met Bert Schreurs en Bart Madou.

En als uitsmijter zegden we hello tegen de robot in het designmuseum, vergaapten we ons aan het architectonische wonder van de Waalse Krook en aan het schilderkundige fenomeen van Gerhard Richter.

Veel leesgenot met het voorliggende nummer en vanwege het bestuur en de redactie onze warmste en mooiste nieuwjaarswensen: laat maar komen dat 2018!

Marie-Rose D'Haese

Anne Perneel en Hans De Pelsmacker, een dubbelinterview (con brio)

Interview Bart Madou & Carine Vankeirsbilck

"Vanuit mijn belangstelling voor het ontwerpen van objecten en ruimtelijke interventies die het midden houden tussen het sculpturale en het functionele, zijn de voorbije jaren mijn meubel- en lichtobjecten, en de realisaties voor de publieke ruimte ontstaan. Tijdens deze periode is ook het besef gegroeid dat de grens tussen kunst, architectuur en vormgeving steeds meer en meer vervaagt. Niet zo zeer als "cross-over" fenomeen, maar als een eigen evenwaardige identiteit. Bovendien stellen we vast dat in onze samenleving de kunstenaar/ontwerper een zekere verantwoordelijkheid draagt. Human centered design, social design of kunst in de publieke ruimte zijn meer en meer actuele begrippen die wijzen op een toenemende belangstelling over de inrichting van onze leefomgeving en de rol die de kunstenaar/ontwerper hierin kan spelen."

(Hans De Pelsmacker in : 'Public Space 2000-2011')

Hans, uit je curriculum blijkt dat je voor een niet voor de hand liggende kunstdiscipline gekozen hebt. Mijn vraag: hoe ben je daarbij gekomen? Hoe is het begonnen en hoe geëvolueerd ?

(Hans) Mijn vader was kunstenaar, hierdoor ben ik in een milieu opgegroeid van mensen die openstonden voor beeldende kunsten.

Omdat ik mij het best ruimtelijk kon uitdrukken ben ik beeldhouwkunst gaan studeren in St.-Lucas te Gent.

De eerste tien jaar na mijn studies heb ik autonome sculpturen gemaakt. Monumentale sculpturen in staal voor open ruimten en parken.

Maar op een zeker ogenblik voel je dat er iets ontbreekt in je verhaal. De relatie met een publiek ontbrak, en die verhouding is nodig. Een moeilijke periode van onderzoek en nieuwe projecten brak aan. Nu, zoveel jaar later, stel ik vast dat die invraagstelling zich herhaalt.

Telkens opnieuw moet je op zoek naar nieuwe en uitdagende zienswijzen en concepten.

Na verloop van tijd begon ik sculpturen te maken die ook een toegepaste functie hadden. Zo kwam ik terecht in de wereld van design. Ik ontwierp vanuit de traditie van de beeldhouwkunst lichtsculpturen en later ook meubelobjecten.

Maar vooral veel lichtobjecten, omdat die het sterkst aansluiten bij het sculpturale. Je kan de ruimte sterk oproepen en elementen als transparantie en projectie verrijken het sculpturale.

Op zeker moment werden mijn ontwerpen opgemerkt. Ik kreeg een mooi platform om mijn werk te tonen op *Interieur 2000*. Mijn ontwerpen werden goed onthaald. Ik kreeg volop mediabelangstelling, ook internationaal. Mijn werk werd toen zowat overal getoond. Ik stond op *Interieur* in oktober en in mei had ik al een solotentoonstelling in New York. Daarna kwamen nog Berlijn, Milaan enzovoort. Het ging plots heel snel.

Er werden ook ontwerpen in productie genomen en ik startte mijn eigen productie *Essential*. Dit laatste met grote ondersteuning van Michel Espeel en Julie Vandenbroucke (art & economics).

Het probleem met design is dat je met een product bezig bent dat wordt gestuurd binnen een economisch structuur. Dit gegeven is ver weg van het creatieve proces dat eraan voorafgaat. En het was vooral het creatief proces dat mij boeide

Dit kon ik beter uitwerken in de opdrachten die ik kreeg om projecten te realiseren in de publieke ruimte. Deze uitdagingen brachten eigenlijk al mijn interessepunten tezamen : sculptuur, design, architectuur en werken voor een specifiek publiek. Alles kwam samen in 1 creatief en intens engagement.

Er bestaat een regelgeving in Vlaanderen voor kunst waarbij voor openbare gebouwen die door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerd worden, één procent van het budget aan kunst moet besteed worden. Via open oproepen en gesloten wedstrijden werd ik de voorbije jaren

verschillende keren geselecteerd om binnen die regelgeving projecten te ontwerpen en te realiseren.

Hans, je bent getrouwd met Anne, ook een creatieveling, het moet een creatief huwelijk zijn. Hoe hebben jullie elkaar leren kennen?

(Anne) Wij hebben elkaar leren kennen tijdens onze studiejaren. Wij waren ook altijd 's morgens de eersten in het atelier, wij werkten allebei zeer graag, we hadden ambitie en dezelfde interesses, en zo is dat allemaal begonnen.

(Hans) Ik herinner mij nog zeer goed toen wij afgestudeerd waren, het was in de jaren '80 en er waren toen de meeste werklozen sinds de Tweede Wereldoorlog. Veel mensen vroegen ons toen wat wij gingen doen. Zeer belangrijk is om na je studiejaren in een eigen atelier te kunnen werken. Door continu te werken, wordt het kunstenaarschap pas echt een beroep. Velen reageerden vol ongeloof en vonden dat wij geen zin voor realiteit hadden.

(Anne) Het moeilijkste was de periode na het afstuderen omdat je in een gat valt: je komt van een beschermde schoolsituatie, en dan moet je beginnen. Je leven goed en bewust organiseren. Ik heb een jaar in de horeca gewerkt, daar heb ik enorm veel bijgeleerd. Ik heb mijzelf opgelegd om dit voor een jaar te doen. Het gevaar schuilt dat je anders niet meer tot je artistiek werk komt. We hebben altijd ateliers gehad. Dat was niet zo eenvoudig want die werden gehuurd en de financiën waren er niet naar als je pas bent afgestudeerd.

Nu, 32 jaar later, kunnen we met enige trots op een rijke en boeiende carrière terugkijken

Hans: Ik geef les en zeg regelmatig aan de studenten: je kiest voor iets, wel, ga er dan alsjeblief voor. Nooit loslaten en nooit opgeven.

Anne, je bent nu 32 jaar zelfstandig keramiste. Op je website heb je het over "gebruiskeramiek". Beschouw je je werk dan niet als kunst?

(Anne) Ja, 32 jaar zelfstandig keramiste. Nooit les gegeven, wat niet evident is.

Op de vraag of ik dit als kunst beschouw? Ja, maar het is een kunstambacht. Daar is niets verkeerd mee. Je moet in de eerste plaats het

vak onder de knie krijgen en de techniek en de skills bezitten. Daarna krijg je de werkvreugde die zich vertaalt in het eindproduct.

Ik word graag omringd door mooie objecten, ik zal niet vlug een industrieel voorwerp nemen om uit te eten. Het tactiele is voor mij heel erg belangrijk. Elke pot of voorwerp heeft een toegevoegde waarde. Ze hebben vaak een verhaal waar, wanneer en van wie ik die kocht. Het is een uitdaging voor mij als iemand op bezoek komt om hen te dienen met mooie keramiek. Het is in dergelijke kleine dingen dat de uitdaging aanwezig is. Een waarvan je zegt: dit geeft voldoening, daar doen we het voor.

Hans, je bent niet aan je proefstuk toe, je hebt nogal wat opdrachten gekregen. Werk je uitsluitend op basis van opdrachten?

(Hans) Het loopt allemaal een beetje door elkaar. De laatste jaren heb ik wel uitsluitend met opdrachten gewerkt. Indien de opdrachten uitblijven, wordt je uitgedaagd om nieuwe mogelijkheden te onderzoeken. Zo ben ik sinds anderhalf jaar nogal intensief bezig met glas. Ik ontwerp objecten in glas die ik laat blazen. De fascinatie voor glas kwam tijdens het bezoek aan een expositie, ik kreeg plots ideeën om daar iets mee te doen. Het samenwerken met een glasblazer en een assistent is heel anders en verrassend creatief. Ik ga hier zeker nog een tijdje mee verder.

Heb je vrijheid genoeg om je uit te leven wanneer je een opdracht krijgt?

Creativiteit en vrijheid situeren zich binnen de krijtlijnen van een opdracht. Je eigen ding ontwerpen is heel uitdagend en scherpt je creativiteit meer dan opdrachten waar je een totale vrijheid hebt.

„In der Beschränkung, zeigt sich erst der Meister“ beweerde Goethe.

Zo ervaar ik dit ook. Bijvoorbeeld: ik ben nu aan een project bezig dat binnen drie jaar zal uitgevoerd worden. Die mensen vroegen mij specifiek naar een balustrade voor een gebouw, wat een alledaags geven is. Toch heb ik niet het gevoel dat ik ergens beperkt ben. Zeker niet, een beperking geeft mij desondanks een grotere uitdaging.

Je werkt ook veel met licht. Is dat een essentieel element in je werk? Krijgt het kunstwerk een meerwaarde door het licht?

Ik ben met licht beginnen werken na een verblijf in New York 20 jaar geleden. De enorme volumes van de architectuur veranderen bij valavond in monumentale lichtzuilen. Dit was een belangrijke inspiratiebron voor nieuwe ontwerpen. Licht kan een enorme ruimte oproepen. Met sculpturen, in dit geval lichtsculpturen, ervaar je hetzelfde.

Je bouwt een zekere expertise op en dit betrek je dan op andere opdrachten.

Zijn die lichten dan vooral binnenskamers?

Vele van die projecten zijn buiten. Ik ontwerp vanuit de ervaring van dag en nacht. De sculptuur is er overdag en 's avonds. Bij valavond en nadien bij duisternis krijgt een sculptuur een andere entiteit. Het wordt bovendien functioneel als verlichting.

Anne, jij hebt ook al een mooie lijst van referenties. Hoe weten ze jou te vinden?

(Anne) Eerst was er Geert Van Hecke van De Karmeliet. Wij woonden in dezelfde buurt en op een gegeven dag kwam Geert bij mij in de winkel. Zij wilden toen niet meer het koele afstandelijke porselein, maar het warme steengoed waar ik nog altijd mee werk. Samen met Geert Vanhecke werd servies ontworpen voor zijn restaurant. Later was er Sergio Herman, die passeerde vaak in mijn winkel en sprong ook binnen om samen serviesgoed te ontwerpen en uit te voeren. Daarna was er Roger Vandamme van Het Gebaar in Antwerpen, en Joachim Boudens en Gert de Mangeleer. Die waren de triggers die ervoor zorgden dat de zaak rolde. Van het een kwam het ander. Daar ben ik die chefs heel erg dankbaar voor.

Er is een boek verschenen over Hertog Jan, met publicatie van onder andere mijn keramiek. Unplugged, Gert de Mangeleer.

Heb je voorkeur voor één bepaalde techniek? Op je website lees ik bijvoorbeeld dat je met Westerwaldklei werkt? Wat voor soort klei is dat precies?

(Anne) Westerwaldklei is een Duitse klei die weinig verontreinigd is. In de industrie gebruiken ze die klei voor vloertegels. Wij werken met die Westerwaldklei, die zeer plastisch is en die bakt tot 1250°: steengoed met een goede kwaliteit voor serviesgoed.

Ik heb nog een zin met een moeilijk woord zien staan op je website: "de decoraties zijn meestal met engobes aangebracht".

Dat is een techniek die heel vaak werd toegepast in onze Vlaamse traditie, Torhouts aardewerk en ook van de Engelse Potterie. Engobe is gekleurde vloeibare klei, die aangebracht wordt met een peertje, vroeger was dat een hoorn van een koe. Het is een heel directe techniek die je op een spontane en ongekunstelde manier aanbrengt op de natte klei. Er is een heel mooi boek verschenen over Torhouts aardewerk van Paul Peremans en Leo Cuvelier.

Trouwens, Torhout heeft een heel mooi museum, een prachtige collectie, dat zijn tradities van bij ons. In Engeland heb je de Thomas Toft Pottery, die ook dezelfde techniek toepast.

Hans, je combineert je werkzaamheid met een lesopdracht. Is dat goed te combineren ?

(Hans) Ik geef niet voltijds les, ik begeleid vooral masterstudenten in LUCA School of Art, Gent. Dat is een individuele lesopdracht, wat ik zeer graag doe.

Inspireert lesgeven tot kunst of haal je uit de kunst elementen om les te geven ?

Als docent word je geconfronteerd met werk van jonge mensen en kom je in een entourage van hedendaagse kunst, dat stimuleert je natuurlijk wel. En het houdt je jong, omdat je met jonge mensen werkt. Ik verouder, maar ze blijven altijd achttien jaar. Ik heb zelfs het gevoel dat ze altijd maar jonger worden.

Ik zie dat je reeds een boek hebt uitgegeven.

Ik heb een boek gepubliceerd (Public Space (2011)). Ik ben ooit een jaar gestopt met lesgeven, ik wilde mij dan eens volledig op mijn werk toeleggen en heb toen dit boek gemaakt.

Ik heb dan het idee gehad om een overzicht te maken van al mijn werken

Zijn er kunstenaars die jouw voorbeeld zijn, die jij bewondert?

Richard Serra bijvoorbeeld, een Amerikaan met heel monumentaal minimalistisch werk. Maar ik waardeer even goed barokke kunst. Traditie is zeer belangrijk, denk maar aan de klassieke Griekse beeldhouwkunst, en de Italiaanse Renaissance, heel interessant. En dichter bij ons de Vlaamse primitieven, dat is gewoon fantastisch.

Heb jij ook je fans Anne, figuren naar wie je opkijkt?

(Anne) Mijn grootste inspiratiebron is de Koreaanse kunst, omwille van de eenvoud en trefzekerheid qua vorm en decoratie.

Wat ik heel graag doe is in het British museum met de Chinese collectie en V&A te Londen of in Sèvres bij Parijs wat rondlopen bij die grote kasten met keramiek. Het gewoon op je laten afkomen. Dit zijn enorme zalen vol keramiek van alle tijden, daar kan ik echt uren vertoeven. Het hoe en waarom dergelijke objecten tot stand kwamen. Een hele cultuur is vertaald in serviesgoed, ongelooflijk toch. Je vindt er o.a. keramiek van de jaren twintig, de Art Nouveau. Heel fascinerend hoe alles gemaakt wordt.

Zelf heb ik natuurlijk mijn meesters waar ik altijd op terugkijk, maar het is zeer belangrijk je wereld open te smijten en te vernieuwen door naar andere kunstdisciplines te kijken en je te laten beïnvloeden. Musea en galerijen te bezoeken. Wij hadden een goede kunstopleiding in St. Lucas Gent en dat maakt toch een verschil bij mensen die nu het vak uitoefenen die niet die basis kregen.

Zelf geef ik geen les. Mijn dag bestaat erin dat ik 's morgens om 8u30 begin in mijn atelier tot ongeveer 18 u. Dit wil niet zeggen dat het ontwerpen daar stopt. Het zoekproces loopt steeds door.

Exposeer je soms zelf?

Ik heb mijn eigen expositieruimte en website. Het galerijcircuit is een andere werkwijze waar ik bewust niet heb voor gekozen, omdat mijn keramiek in de eerste plaats gebruiksgoed is. Ik ben aan heel weinig gebonden en dit biedt mij een enorme vrijheid.

Blijft er nog tijd over om te lezen?

(Hans) Zeker, het liefst lees ik biografieën en ook wel romans, ik heb zojuist "De wereld van gisteren" van Stefan Zweig gelezen. Dit is zo actueel, griezelig actueel en zo mooi geschreven, de schoonheid van die zinnen, dat wil je soms herlezen. Het moet zijn dat het zeer goed vertaald is. Geschiedenis lees ik ook heel graag. Dat is gewoon uit interesse. Ik lees liever romans dan kranten.

(Anne) Ik lees ook veel, als ik er de tijd voor heb. Dan is het nogal dikwijls vakliteratuur. Momenteel ben ik terug Willem Elsschot aan het herlezen. Dit is ronduit schitterend. Ik lees veel boeken tegelijk, maar ik lees ze zelden uit. Voor mij is het belangrijkste hoe iets vertaald wordt naar de lezer. Het verhaal op zich, de plot laat ik open.

Laatste vraag: toekomstdromen?

(Hans) Toekomstdromen? Dat we zo verder kunnen blijven werken.

(Anne) Plezier in je werk houden, dat is wel belangrijk.

Het feit dat je die vraag niet aan jezelf stelt, is omdat het goed is wat je gedaan hebt. We hebben er eigenlijk nog niet over nagedacht.

Het mooiste plein van de wereld aanpakken?

(Hans) Het mooiste plein van de wereld is Campo Santo in Siena, daar is werkelijk niets meer aan toe te voegen. Maar voor mij: hoe moeilijker de plek, hoe liever. Ik heb nu onlangs in Wevelgem een project verwezenlijkt. Dat was een totaal verwaarloosde site. Daar zet ik graag mijn tanden wel in. Heel uitdagend.

(Anne) Behoort het ook niet aan de toekomst om mensen warm maken voor cultuur? Daar denk ik iedere dag opnieuw aan, hoe motiveer je mensen, hoe breng je iets aan omdat er nu eenmaal zoveel wan-smaak is. Ja, hoe motiveer je jonge mensen?

(Hans) Ik doe veel participatieprojecten. In Gent bijvoorbeeld heb ik in de Rabotwijk samen met de buurtbewoners een plein ontworpen en uitgevoerd. Er wonen daar wel 32 nationaliteiten. Een fantastische ervaring, je kon bijna niet communiceren met die mensen: Oezbeken die geen Engels verstonden, Bulgaren die een beetje Turks spraken enzovoort. Maar er is daar een samenwerking ontstaan! En wat hebben wij plezier gemaakt. Het was een probleemwijk met veel vandalisme. Ik stel vast dat het plein goed wordt onderhouden. Het is een aangename, propere en veilige plek geworden.

De kunstenaar kan en moet ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid dragen.

Een mooie afsluiter. Anne en Hans, hartelijk dank voor dit interview!

Hans De Pelsmacker

Hans De Pelsmacker (Gent, °1960) is beeldhouwer en docent beeldhouwkunst en masterpromotor aan LUCA The School of Art te Gent. Tot halfweg de jaren negentig realiseert hij monumentale autonome sculpturen in staal. Gaandeweg ontwikkelt hij ruimtelijk werk waarbij de relatie tot de omgeving en het functionele het uitgangspunt worden. Vanuit de traditie van de beeldhouwkunst ontstaan vanaf het jaar 2000 meubel- en lichtontwerpen die ook internationaal belangstelling kennen. De laatste jaren vormen opdrachten in de publieke ruimte en participatieve projecten een belangrijk onderdeel van zijn werk.

Een uitgebreid cv vind je op www.hansdepelsmacker.com

Anne Perneel

Anne Perneel (Brugge, °1961) kreeg haar opleiding aan het Hoger Instituut voor Beeldende kunsten Sint-Lucas te Gent van 1979 tot 1983. Zij start een pottenbakkerij te Brugge in 1985 en werkt sindsdien als zelfstandig keramiste. Haar werk bestaat uit serviesgoed dat hoofdzakelijk vervaardigd is op de draaischijf en rechthoekige schalen in mallen gedrukt. Van meet af aan kiest zij niet voor industrieel persen gietwerk maar ontwikkelt een productie van tactiele en bezielde voorwerpen voor het dagelijks gebruik. Haar streven is om mooie

© ZoomZone!

dingen te maken die mensen be-roeren, inspireren en veel vreugde geven. Zij werkt zowel voor een breed publiek als voor gerenom-meerde restaurants, die haar werk al die tijd weten te appreciëren. Deze dagelijkse confrontaties met haar publiek vormen een levendige inspiratiebron. Dit stimuleert haar om hierin consequent verder te gaan.

Anne Perneel heeft onder andere gewerkt voor Tête Pressée Brugge, Cuvée Brugge, De Kruidenmolen te Klemskerke, De Zilveren Pauw te Brugge, De Zuidkant te Damme, De Karmeliet te Brugge, Oud Sluis te Sluis, Hertog Jan te Zedelgem, Le Petit Zinc te Antwerpen, Het Gebaar te Antwerpen enz.

Meer informatie over Anne Perneel op www.anneperneel.com

Werk van Anne Perneel

© ZoomZone!

© ZoomZone!

© ZoomZone!

© ZoomZone!

Werk van Hans De Pelsmacker

De Stroom, Dagcentrum De Bron, Beveren, 2015 (beton, albast en brons)

De Stroom bestaat uit een betonnen plaat die is opgesteld naast de ingang van het gebouw. Over de volledige lengte van de plaat rust een bronzen volume dat de horizontale beweging van water in een stroom verbeeldt. Evenwijdig met het brons is er een lichtlijn in het beton geïntegreerd

Lichtsculpturen, 1998 – 2000 (staal, was, plexiglas)

Reeks van unieke sculpturen waarin licht werd geïntegreerd.

Kunstintegratie en inrichting Rymhofplein Gent, 2011 (lariks en architectuurbeton)

Het kunstwerk voor dit plein is ontstaan vanuit een actieve participatie van buurtbewoners, enkele scholen uit de omgeving, een lokaal naaiatelier en wijkverantwoordelijken. Het ontwerp bestaat uit een geometrisch bank in beton waarvan de motieven door de bewoners werden ontworpen. De houten constructie werd samen met buurtbewoners ter plaatse gerealiseerd en heeft de vorm van een stuk doek, wat verwijst naar het textielverleden van deze site.

Doordenker

opgetekend door Carine Vankeirsbilck

Thomas van Aquino

Geboren in het kasteel Roccasecca bij Napels in 1225.
Overleden in Vossanova 1274.

Op vijfjarige leeftijd werd Thomas van Aquino door zijn vader naar de bekende benedictijner abdij van Monte Cassino gestuurd.

Na negen jaar onderwijs werd zijn opleiding onderbroken toen de abdij door troepen werd bezet tijdens een geschil tussen paus en keizer.

Later ging hij naar de Universiteit van Napels waar hij in aanraking kwam met een nieuwe groep die de predikheren of dominicanen werden genoemd. Tot groot ongenoegen van zijn familie werd hij uiteindelijk zelf een dominicaan.

Aquino vervolgde zijn studies daarna in Keulen, samen met Albertus de Grote. Dat leidde hem naar de filosofie van Aristoteles. Hij was bijzonder gevoelig voor de Aristotelische filosofie. Hij ging op zoek naar rationele argumenten waarmee hij de christelijke theologie zou kunnen verdedigen. Hij nam de metafysische leer van Aristoteles over en dat was een grote verandering ten opzichte van de augustijnse traditie uit de middeleeuwen.

De Summa contra Gentiles is een verhandeling, het werk bestaat uit vier boeken. Het eerste boek handelt over de aard van God, het tweede betreft de geschapen wereld en hoe die door God tot stand is gebracht, het derde behandelt de vraag hoe redelijke wezens hun geluk in God kunnen vinden, het vierde ten slotte is gewijd aan de specifiek christelijke leerstelling, zoals de Drievuldigheid, de vleeswording, de sacramenten en de wederopstanding van de heiligen door de macht van Christus.

Over materie in de populaire betekenis kan veel worden gezegd wat, sprekend over het filosofische begrip, onzin zou zijn. Over de potentie van een ding om te veranderen, kun je niet zeggen dat het in tweeën is gesneden of dat het een bepaalde afmeting heeft : alleen van materie als dat wat de potentie heeft, kan worden gezegd dat het afmetingen heeft. Dat is van belang, want juist de door afmetingen gekenmerkte materie is volgens Thomas van Aquino datgene wat filosofen het 'individueelbeginsel' in materiële dingen noemen. Daarmee

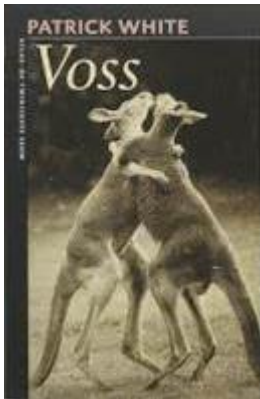
bedoelt hij dat bijvoorbeeld twee erwten, hoe die ook op elkaar lijken, hoeveel accidentele vormen zij ook gemeen hebben, naast hun substantiële vorm, altijd twee erwten blijven en niet één, omdat zij twee verschillende stukjes materie zijn.

Uit : Anthony Kenny in *Kopstukken Filosofen*, Lemniscaat, 2000, 119 p.

Book on the hill

door Hans Vanhulle

Voss

Toen Patrick White in 1957 zijn roman 'Voss' publiceerde, schaarde hij zich onder de tolstojaanse vlag van de grote, breedvoerige en hartstochtelijke epiek, door een omstandige omschrijving van een stoutmoedige expeditie dwars door het nog onontgonnen binnenland van Australië in de 19de eeuw te koppelen aan een tragisch liefdesverhaal, dat evenwel naar onze huidige normen sterk sentimenteel en archaisch aanvoelt. Dit duale perspectief vormt de ruggengraat van het boek; het thuisfront komt wisselend in beeld met de peripetieën van de expeditie. Het weefsel daartoe is de platonische verhouding tussen de protagonist Johann Ulrich Voss en de ge-

emancipeerde Laura Trevelyan. Een verhouding tussen twee authentieke mensen met een ontembare trots.

We schrijven, hoewel qua tijd niet uitdrukkelijk vermeld, ergens halfweg 19de eeuw, te midden van een immigrantenkolonie dichtbij het zich toen nog heel langzaam ontwikkelende Sydney, New South-Wales, Australië. De Familie Bonner, een gearriveerde burgerfamilie die met gedecideerde methodistische ijver en afgemeten statusvertoon hun zaakjes weten te beknibbelen, bloeit telkens open als er ergens een weekendpicknick, een bal, een soiree of een lezing wordt georganiseerd. Laura Trevelyan is een verweesd nichtje dat inwoont bij haar oom en tante Bonner en hun dochter Belle. De Bonners' zijn een gerespecteerde familie in de Kolonie. Liefst ontmoeten ze er mensen van hun stand, die wat afwisseling weten te brengen in hun strak

als een metronoom omgorde leven, een leven vol doelgerichte, socialiserende evenementen, met de daarin besloten ontgoochelingen en successen, een leven met die regelmaat waarop je, naar beste calvinistische traditie, je klok kunt gelijkzetten. Maar Laura is een expres-sief meisje dat naar meer verlangt dan het "wining-dining"-leventje van haar familieleden. Al deze feestjes dienden toch maar waartoe ze al eeuwenlang bestemd zijn: ze verschaffen de jongelui de uitgelezen kans om een goede partij aan de haak te slaan, om zo dezelfde geza-pige geplogenheden in een volgende generatie te kunnen bestendi-gen. Laura raakt daarentegen langzaam geëlektriseerd door de ver-schijning van de enigmatische Duitser Voss die bij haar oom Bonner zijn opwachting maakt. Voss past helemaal niet in de salons waar nette heren in het lang en het breed geanimeerde conversaties voe-ren over hun zakelijke aangelegenheden, en waar ook de dames zich niet onbetuigd laten door hun pianospel en gezang. Hij legt het niet aan om in de tredmolen van elkaar in aplomb overtreffende feestjes te treden, de wufte geest ervan staat zijn idealistische geest volstrekt tegen.

Johann Ulrich Voss is daarentegen een pezige, ietwat schriele ver-schijning, bedaard en gedecideerd, met een grote dadendrang en een onverstoorbare wilskracht. Hij heeft zekere messianistische trekjes. Mijnheer Bonner, een vermogend stoffenhandelaar, heeft hem aange-zocht voor een uniek project: Voss moet met een expeditie die vanuit de havenstad Newcastle vertrekt pogen het Australische continent over te steken, dwars in noordelijke richting, om het aldus voor het eerst in kaart te brengen. Bonner protegeert de gehele expeditie met zijn financiële steun, en daarom verdraagt Voss de aanwezigheid van een hele rist pluimstrijkers die Bonner omringen. Maar het is Bonners gloedvolle wens om zich te koesteren in het overweldigende succes dat zo'n geslaagde expeditie met zich meebrengt, zodat zijn naam voor eeuwig in de annalen van het land gebeiteld zal staan. Voor zo'n soort expedities moet Voss leden weten te rekruteren die met de no-dige doodsverachting aan een dergelijk project willen of durven te beginnen. Naar hedendaagse normen afgemeten zouden de exploten van Sir Richard Attenborough tegen deze expeditie sterk verbleken. Trouwens, Attenborough, ook een volbloed avonturier, verzuchtte onlangs nog eens in de krant dat hij liever in het tijdperk van de von Humboldts was geboren. Toen was alles nog ongewis, was er nog ruimte om te dromen van ongekende verten. Nu rest er voor natuur-vorsers nog datgene te registreren wat bedreigd is in een steeds dichter bevolkte wereld. Toentertijd was het anders. Het onbekende lonk-te voor Voss in al zijn pracht, maar ook in zijn onkenbare verrader-lijkheid.

De dag breekt aan dat de expeditie door de inwoners van Sydney, inclusief al haar notabelen, wordt uitgewuifd op de kades van de havens. Gesteund door zijn financiers heeft Voss zich met Duitse "Gründlichkeit" voorbereid op een meerjarige tocht. Alle levensmiddelen en andere logistiek voor onderweg worden door sjouwers in de twee wachtende zeilschepen geladen, klaar voor de reis naar Newcastle, alwaar Voss en zijn kompanen koers zullen zetten naar de rand van de gekoloniseerde wereld, om van daaruit de echte expeditie aan te vatten. Een hele set kompassen en sextanten ontbreken niet. De gehele troepen paarden, muilezels, schapen en geiten zullen verzameld worden in Jildra, Queensland, op de rand van het bewoonde territorium. Het uitwuiven gebeurt met de nodige "pomp and circumstance"; de verontschuldigde gouverneur vaardigde een kolonel af, die in een toespraak de stoutmoedige onderneming prijst en haar leden een voorspoedige reis toewenst. Het "God save the Queen" weerklinkt. Voss rekruteerde alvast een vijftal reisgenoten in Sydney, een paar van hen had hij al leren kennen op de grote trans-Atlantische oversteek van Londen naar Sydney. De kwaliteit van zijn kompanen is evenwel discutabel: Daar heb je de timide, sensitieve ornitholoog Palfreyman, met wie Voss al gauw een zekere affiniteit ontwikkelt. Palfreymans' neiging tot wetenschappelijke accuratesse verduurt aanhoudend aanvechtingen met zijn diepgelovige inborst. Het onverzoenbare tussen het Darwinistische credo dat hij belijdt en zijn katholieke reflexen, maken van hem een weifelende man. De anderen zijn veeleer schobbejakken, zoals Turner en Judd, of richtingloze gelukzoekers met vage competenties zoals Robarts en Le Mesurier. Deze laatste is een nogal dandyesk en introvert type, begaafd met enige artistieke talenten, maar gesloten als een oesterschelp. In Jildra sluiten Angus, een landeigenaar, en een paar Aboriginals nog aan bij het gezelschap. Daarmee is het plaatje van de "dramatis personae" compleet.

De rest van het boek leest als een soort avonturenroman met een sterke psychologische observatie van de dynamiek die de heterogene groep beheerst en met een duidelijke hang naar een metafysische duiding van wat de mens is. De schrijftuur is hier eens wat archaisch en melancholisch-sentimenteel, maar dat wordt dan weer bliksemsnel afgewisseld door enkele rauwe tafereelen die leven en dood verbeelden

en die met zo'n vitalistisch oog zijn neergepend, dat ze de kwaliteiten van pakweg een Hemingway benaderen. White baseerde zich voor dit boek op het ware leven en de ondergang van Ludwig Leichhardt, die in 1848 in de Australische woestijn de dood vond. De schrijver weet de lezer dwingend in het verhaal te zuigen door zijn verrassende verbeelding en de goed doordachte compositie van de roman.

Voss schijnt dé sleutelroman te zijn in Patrick White's oeuvre, dat, en hier citeer ik uit het naslagwerk van Pieter Steinz (Lezen &cetera), wel meer bevolkt schijnt te worden door non-conformisten en nietzscheaanse "Einzelfänger". De Nobelprijzjury bekroonde zijn talent in 1973 voor zijn "epische en psychologische vertelkunst". Wellicht was het ook meteen de keuze om het voordien nooit genomineerde continent Australië eens literair voor het voetlicht te brengen. Ik heb toch wel zekere reserves of dit toentertijd wel heel goed doordacht was. Neem nu een gigant zoals Jorge Luïs Borges. Die stierf pas in 1986 en heeft zich nooit met de lauweren uit Stockholm mogen tooien. Naar mijn bescheiden mening speelt zo'n auteur toch wel in een andere categorie dan Patrick White. En ook de krachttoer die John Williams volbracht met *Butcher's crossing* (1960) en *Stoner* (1965) schat ik hoger in dan het kunnen van White.

Ik kocht dit boek van deze vergeten Nobelprijz-laureaat enkele jaren geleden voor de luttele som van 1,- euro op de jaarlijkse uiverkoop van de Brugse bibliotheken in november. Het boek misstaat zeker niet in je kast, het verhaal is boeiend en heeft een universele uitstraling. Ook al kocht je het maar omwille van die wervende foto met die twee baltsende kangoeroes die de cover van deze klassieker siert!

Patrick White. Voss. – nieuwste uitgave: uitgeverij Penguin Putnam Inc. 440 pag., ISBN 9780143105688.

De verjaardag

Deze tekst verscheen oorspronkelijk op www.dewereldmorgen.be op 25/10/17 van de hand van Marc Vandepitte en Joseph Mampuyts. Voor Toverberg bewerkt door Marie-Rose D'Haese.

100 jaar Oktoberrevolutie: 10 dagen die de wereld deden wankelen.

Grote revoluties zijn hun tijd doorgaans ver vooruit. Ze streven doelstellingen na die een vooruitgang zijn t.a.v. voorgaande historische fases. De Oktoberrevolutie was de eerste grootschalige poging om een einde te stellen aan de miserie en onderdrukking van het kapitalisme. Ze heeft een beslissende stempel gedrukt op de 20ste eeuw.

Tijd voor een terugblik.

Band met W.O. I

De herdenking van de eerste wereldoorlog is al meer dan halfweg, nu is het de beurt aan de Oktoberrevolutie. Die vond plaats in het Russische Rijk en leidde tot het ontstaan van de Sovjet-Unie. Het is geen toeval dat beide herdenkingen elkaar overlappen, want er is een nauwe samenhang tussen beide gebeurtenissen.

W.O. I begon als een conflict tussen de toenmalige Europese grootmachten, die allen een versteviging van hun machtspositie wilden. Concreet gezegd: het ging om kolonies met goedkope grondstoffen en arbeidskrachten.

Na vier jaar van steeds grotere en uitzichtloze militaire strijd en de daarmee gepaard gaande verslechtering van de levensomstandigheden in de oorlogvoerende landen, leidde deze oorlog tot de ondergang van vier keizerrijken. Tsaristisch Rusland haalde zelfs het einde van de oorlog niet. Daarnaast verdwenen het Duitse keizerrijk, de Habsburgse dubbelmonarchie (Oostenrijk-Hongarije) en het Ottomaanse rijk.

Na de afschaffing van de lijfeigenschap in 1861 en de doorbraak van de industriële revolutie in de steden, groeide de onvrede over het autoritaire regime van de tsaren. In 1881 werd tsaar Alexander II vermoord en op zijn opvolger werd een moordpoging ondernomen. Onder deze laatste coupplagers bevond zich ene Alexander Oeljanov, die in 1887 werd terechtgesteld: zijn jongere broer Vladimir (later gekend als Lenin) zwoer het beter te doen en sloot zich aan bij de Russische Sociaaldemocratische Arbeiderspartij (RSDAP), voorloper van de communistische partij.

Op het platteland heersten nog middeleeuwse toestanden. Adellijke grootgrondbezitters en geestelijken zwaaiden er de plak. Zij maakten 0,3% uit van de plattelandsbevolking maar bezaten meer dan de helft van alle grond.

Russische boeren toen leefden en werkten zoals Franse of Vlaamse boeren in de 14de eeuw.

Ook in de steden was er grote misnoegdheid. Deze leidde tot muite-rijen in het leger en tot talrijke stakingen.

Het culminatiepunt kwam op "bloedige zondag" van 9 januari 1905. Op die dag schoot de keizerlijke garde honderden ongewapende beto-gers neer. Meer betogingen, onrust en stakingen waren het gevolg.

Enige jaren daarvoor was de NSDAP gesplitst in 2: de gematigde mensjewieken en de radicale bolsjewieken.

Bij het begin van de oorlog leek de tsaar de touwtjes weer even in handen te krijgen. De onrust ruimde plaats voor een (kortstondig) enthousiast patriottisme. Maar het leger leed opeenvolgende nederla- gen en de economie raakte volledig ontwricht. Eind 1916 stond Rus- land aan de rand van een totale ineenstorting. Al meer dan 2,5 mil- joen Russen waren afgeslacht. Nu raakte de sinds 1905 sluimerende onrust in een stroomversnelling en ze bereikte haar hoogtepunt in 1917, eerst in februari en vervolgens in oktober.

Van de revolutie in februari 1917...

Eind februari braken er in Petrograd zware onlusten uit. Ze begonnen met stakingen in de Poetilovmunitiefabrieken en groeiden uit tot een algemene staking. Vrouwen kwamen almaar talrijker op straat om brood te eisen.

Brood! Werk! en Stop de oorlog! werden de algemene slogans.

Toen de elitetroepen van de tsaar weigerden nog langer op de beto- gers te schieten, stortte het tsarenrijk in en op 2 maart deed Nicolaas II troonsafstand. Een voorlopige regering werd gevormd onder prins Lvov, met de steun van alle oppositiepartijen, maar zonder de Bol- sjewieken.

Ondertussen werden in Petrograd en in andere steden sovjetraden van arbeiders en boeren gevormd: zo ontstond de periode van de dubbele macht.

Een cruciaal verschilpunt binnen de oppositie was het standpunt tegenover de oorlog. De voorlopige regering wilde die verderzetten, de bolsjewieken wilden hem stoppen.

Zij wilden focussen op de sociale en economische problemen. De bolsjewistische leiders volgen de gebeurtenissen op de voet, grotendeels als ballingen vanuit het buitenland.

De Duitsers hoopten dat de Sovjets het met hun anti-oorlogsstandpunt zouden halen en gingen daarom akkoord om Lenin vanuit Zwitserland in een verzegelde trein door Duitsland de laten reizen. Begin april kwam hij in Petrograd aan.

Onmiddellijk verkondigde hij zijn "aprilstellingen": "Alle macht aan de Sovjets": zij moesten werk maken van "het beëindigen van de oorlog, het herverdelen van de gronden en voldoende voedsel voor iedereen". De spanningen tussen de sovjets en de voorlopige regering werden steeds groter, naarmate de invloed van de bolsjewieken op de Sovjets toenam.

De voorlopige regering raakte steeds meer onder controle van voormalige tsaristische generaals en de grond onder de voeten van bolsjewieken werd heter en heter: Lenin verdween naar Finland.

... naar de Oktoberrevolutie

Begin oktober besliste een meerderheid van de bolsjewistische leiders dat een gewapende opstand noodzakelijk was en dat de Sovjets de leiding van de staat in handen moesten nemen. Op 25 oktober bestormden leden van de Sovjets en soldaten het vroegere winterpaleis in Petrograd en namen de leden van de voorlopige regering gevangen.

Diezelfde avond kwam het 2de "Al-Russische Sovjetcongres" samen.

Het kondigde de wapenstilstand met Duitsland af, gaf de grond aan wie hem bewerkte, nationaliseerde de banken en de grote bedrijven, voerde de achturedag in en maakte een einde aan de discriminatie op basis van nationaliteit.

Kort daarna volgden decreten over de arbeiderscontrole in de bedrijven en de scheiding van kerk en staat.

De reactie zou niet lang op zich laten wachten. Maar dat verhaal is misschien voor een volgend artikel.

DE SPOKENJACHT

Gisterenavond gingen we op spokenjacht. "Goed voor de inspiratie", had onze leraar literaire creatie gezegd. Ik geloofde er eerlijk gezegd niet zo in, en toch had ik de ganse dag rondgelopen als een prille tiener die hoopt op de komst van sinterklaas: in gespannen verwachting, gecombineerd met de (meer dan terechte?) vrees voor ontgoocheling.

Maar goed... gewapend met de commercieel gekleurde gedachte dat een open geest méér beleeft, reed ik dus naar de plaats van afspraak. We kregen een semiprofessionele en pseudowetenschappelijke uiteenzetting over de aard van de onderzochte fenomenen en de daartoe gebruikte apparatuur. Toegegeven: het zag er allemaal best wel indrukwekkend uit. Maar toen de verhalen over vanzelf bewegende voorwerpen opdoken, trokken mijn hersenen zich tot een uiterst sceptische, edoch geamuseerde glimlach samen.

Het schemerdonker had de omgeving intussen geruisloos toegedekt als een sneeuwtaaij: hoog tijd dus om de laarzen uit onze auto's te halen, en als een meute geweerloze jagers het bos in te trekken. We verwachtten stiekem dat er, in ware scoutsstijl, wel hier of daar een "mise en scène" in het bos verscholen zou zitten. Maar neen, niets daarvan... alleen de stilte van de nacht (helaas nog al te vaak onderbroken door in de verte razende auto's) en het woedende protest van een troep ganzen, verontwaardigd dat we op dit ontielijke uur hun slaap durfden verstoren.

Het avontuurgehalte kreeg een stevige "boost" toen we over de omheining kropen en langsheen handig kronkelende boomwortels naar boven klauterden, tot we uitkeken op de donker gapende diepten van de duivelsputten. "Zaklampen uit!" klonk het onverbidde bevel van onze meester-tovenaar, "Laat je ogen en oren wennen aan de nacht. Pas dan kan je schaduwen zien of stemmen horen".

De nachten in onze van licht oververzadigde atmosfeer zijn helaas niet meer zo gitzwart als in de duistere tijden toen duivels daar nog welig tierden. De geest van onze vriend (of vijand?) Cornelius vertrouwde het zaakje dus niet en liet onze spokenbezweerder roepen in de woestijn der duivelse putten.

De enige dwaallichtjes die we bespeurden, waren die van in de verte voorbijflitsende wagens, het enige geluid dat we hoorden dat van een toenemend aantal regendruppels dat zich, lenig als elfjes, een weg baande doorheen het gebladerte.

Lichtjes teleurgesteld keerden we dan maar terug, zonder geregistreerde spoken...

We beëindigden onze klasuitstap met nog wat historische duiding, zoals het een heuse schoolreis betaamt, en namen toen afscheid.

Tot zover ons avontuur... dacht ik.

Om de ouders van mijn jongste klasgenote een nachtelijke rit te besparen, bood ik haar een lift aan. Ik wist immers maar al te goed hoe vervelend het kan zijn, als je na een lange werkdag eindelijk rustig voor tv zit en dan weer de deur uit moet om je kroost in een of ander afgelegen oord te gaan oppikken.

Het werd een gezellige rit, waarbij we onze gemeenschappelijke schrijfervaringen deelden en ik met enige weemoed terugdacht aan de tijd dat ik haar leeftijd had.

Mijn passagier had me intussen doorheen steeds kleiner wordende straatjes geloodst, in een omgeving die me niet vertrouwd was, waardoor het me veiliger leek de GPS te gebruiken om de weg naar huis terug te vinden.

Net was ik weer op vertrouwde wegen geraakt – nog amper een vijftal kilometer van huis- toen een paar “vreemde” dingen mijn aandacht trokken.

Het eerste –alweer een rood knipperend licht, dit keer boven een “huis van lichte zeden”– deed me nog glimlachen, maar de schijnbaar lege ambulance aan de overkant van de straat, die roerloos bleef staan, zelfs nadat het licht al lang op groen was gesprongen, was best wel een beetje “creepy”.

Dat ik alleen onderweg was, langs verlaten wegen en omringd door velden waarboven zich dunne sliertjes mist begonnen te vormen, en dat na een avondje spokenjagen, zal daar wel voor iets tussen gezeten hebben.

Toen de GPS echter, op amper drie straten van huis, en met mijn thuisadres overduidelijk als bestemming, plots met aandrang begon te eisen dat ik terug zou keren, moest ik echt wel even slikken. Vooral omdat de blauwe lijn die de te volgen route aanduidde, plots een heel andere kant uitwees, en de Hollandse dame die in mijn dashboard huist, met steeds grotere aandrang eiste dat ik rechtsomkeer zou maken. Een wijze raad die ik tegen beter weten in compleet in de wind sloeg, koppig mijn vertrouwde route volgend.

Plots ging de auto voor me aan het slippen, tolde een paar keer in het rond en kwam uiteindelijk met een harde klap tot stilstand tegen een verlichtingspaal. De bestuurder werd door de voorruit geslingerd en belandde even verderop op de stoep.

Ik had alles met bonzend hart zien gebeuren en was ternauwernood tijdig kunnen stoppen, dankzij een mechanisch stemmetje in mijn hoofd dat constant riep “Pompend remmen! Pompend remmen!” Het was een kwestie van millimeters of ik had de auto geraakt.

Met trillende benen hapte ik naar adem. Het duurde even eer ik mijn zenuwen de baas raakte, maar toen realiseerde ik me dat er zoiets bestaat als “schuldig verzuim” en zag ik mezelf dus verplicht uit te stappen en te gaan kijken of ik het slachtoffer kon helpen – ik was intussen mijn gsm aan het zoeken om het ziekenhuis te bellen.

Ik denk niet dat ik ooit iets met meer tegenzin heb gedaan. Ik mag dan al zonder angst door nachtelijke bossen op spokenjacht gaan, maar bloederige toestanden zijn echt niks voor mij.

Toen ik het onfortuinlijke slachtoffer bereikte, stond mijn hart stil. Letterlijk. Voor me, in een plas bloed, zag ik... mezelf. Of althans, zo leek het toch: zelfde kledij, zelfde kapsel... Het duizelde voor mijn ogen. Even dacht ik flauw te zullen vallen. Ik stond op, en keek in de richting van de wagen die tegen de paal was gebotst. Je kan je mijn verbazing en ongeloof voorstellen toen die er helemaal niet meer bleek te zijn. Het enige wat ik zag, was een helder, verblindend licht, dat met hoge snelheid op me afkwam.

Van de rest weet ik niks meer. Alleen dat ik pas vier uur later weer thuis raakte... met een onverklaarbare hoofdpijn die sindsdien niet meer lijkt over te gaan...

Waarheid & herinnering

door Johan Debruyne

Giovanni Winne: b(l)ack in town

Ik heb voor het eerst in weken het huis verlaten. Gisteren passeerden, naar dagelijkse gewoonte, talloze mailberichten. Doorgaans waardeloos en tijdverlies. Bij een ervan vielen de woorden "Rekto Verso" op. Ik heb deze passant even uit de digitale prullenmand gehouden. Het ging dan ook over burn-outs, meer bepaald zowaar in de culturele sector. Over een soort overdrive in dat wereldje. In mijn coconnetje. Er zou sprake zijn van een diepe vermoeidheid. En ik weet dat het waar is. Want ik ken ze, de cultuurmandatarissen die serieus wankelend rechtop blijven.

GIOVANNI DANIELLE IEZARD WINNE. Voor zijn werk ben ik hier. Ik vind het goed klinken, Giovanni, Danielle, Iezard Winne. Voorts twijfelde ik tussen: "Back in Town" en "Black in Town".

Met relatief grote regelmaat ga ik naar kunst kijken. Doorgaans moet ik er nadien iets over schrijven. Het is even schrikken wanneer je vaststelt dat je dit al bijna 40 jaar doet. De ervaring heeft me geleerd dat het beste wat me in dit geval kan overkomen, stiekem een galerie binnenstappen is.

Een absurde wens. Want uit gewoonte of noodzaak noteer je wel wat. Je pent cruciale woorden neer die je wat later zullen helpen bij het schrijven. Maar net wanneer ze jou zien schrijven, komen ze op je af en mag je de vrijheid die je jezelf naïef, maar van harte had gegund, vergeten. Als compensatie krijg je dan in het beste geval wat infor-

matie, die je anders wellicht zou ontberen en waar je ook wel wat mee aan kan, natuurlijk.

En toch gebeurt het nog behoorlijk frequent dat je gewoon geniet. Zonder stoorzenders. Wanneer je naar een museum gaat bijvoorbeeld. Of in het buitenland bent, waar geen kat die (h)ART-criticus kent. Als Bruggeling hou ik vooral van Gent. Ik haal er makkelijker adem dan in mijn geboortestad. En wat kunst betreft, daar gebeurt wél wat. Lang niet alleen in het museum dat Jan Hoet-zaliger uit de grond heeft gestampt, maar ook en vooral in dat andere, aan de overkant, waar de minzame conservatrice Cathy De Zegher knappe dingen voor mekaar brengt.

Een paar jaar geleden zag ik er de tentoonstelling met werk van Géricault. Théodore Géricault (1791-1824). De tentoonstelling heette "Fragmenten van Mededogen" en toonde mensen met een hoek af, op weg naar de waanzin. Ik hoefde niet te schrijven (althans niet in opdracht) en genoot met volle teugen. Ik verloor mezelf in het portret van een kleptomaan. Het monumentale Vlot van Medusa - centraal opgesteld - was niet aan mij besteed. Ik focuste op dat ene gezicht. Ik zie het vandaag nog voor me. Nooit verdwijnt die man nog uit mijn geheugen. En ik heb - in alle bescheidenheid - ondertussen nogal wat tentoonstellingen afgelopen. Ook dit jaar. Ik heb onder meer "Documenta XIV" in de benen en slenterde onlangs nog een week door Parijs, elke dag een nieuwe voer werken, maar dié Géricault bleef en blijft op mijn netvlies plakken. Voor de tentoonstelling "Portretten van Cézanne" nam ik de houten brug naar Musée d'Orsay. Een behoorlijk overbodige expositie, als je het mij vraagt. En opnieuw naar Venetië trekken om Fabres werk nu eens in glas en in het blauw of groen te zien? Nee, bedankt. Ik laat het deels gedwongen aan de Venetië-lovers, de happy few, de draaikonten, de dweppers, de idolaten, de vermogenden en de simplen van geest. We moeten uitkijken voor die burn-out!

Het lijkt me nu tijd om naar Winne over te schakelen. Die heeft ook zo'n zwerfkop die je niet snel vergeet, al zeker eens die geschilderd is.

Ik zag al meerdere keren relatief ongestoord zijn donkere marines. Ik droomde weg in het algehele duister zonder dat er van mij woorden, laat staan zinnen werden verwacht. Ik zat onverstoord middenin zijn blauw, zijn bijna zwart. Misschien dat ik het net daarom allemaal beter heb kunnen vasthouden. Of hoort zijn donkerte bij mijn gemoed? Bij mijn latente nostalgie? Melancholie? Is zijn donker mijn basistonaliteit? Zijn doeken vatten mijn verleden, maar ook mijn hunker. Ik, vrolijke jongen, die telkens weer naar die vreselijke, brutale buitenwereld toe moet. Het beetje licht wijst me de weg.

Het komt me ook voor dat ik heel erg van een kunstwerk ga houden - dan ben ik op atelierbezoek -, terwijl de kunstenaar me duidelijk moet maken dat het werk nog lang niet af is. Artistieke liefde op het eerste gezicht, zowat. Ik hou niet altijd van "affe" werken. Soms zijn een paar toetsen treffender. Misschien net omdat je dan nog volop de mogelijkheid hebt om je eigen wereld het werk binnen te loodsen.

Abstractie heeft dit wel eens voor op figuratie en kundigheid. Maar toch. Geef me maar zeeën, vergezichten en koppen, Winne. Geef me dieren, geef me alles en laat me dromen, wegzinken in verhalen. Je werk nodigt ertoe uit. Het wonder van mensenhanden die met amper wat materie een wereld voor je doen opengaan. Ik kan er alleen maar van genieten en over praten.

Ze liggen niet voor het rapen, de kunstwerken, de schilderijen en de beelden die niet af zijn en toch intrigeren. En omdat Zierikzee niet vlak bij de deur is, heb ik heel wat werken van Giovanni onafgewerkt gezien. Wat u hier ziet zal wél afgewerkt zijn. En dan nog: wanneer is een werk af? En wie bepaalt zo iets?

Giovanni Winne schildert marines, landschappen, bossen of fragmenten ervan, portretten, een zeldzaam dier... En wat collega Daan Rau ooit kort over hem schreef - ja, die Giovanni zegt wel erg weinig, hé? - is helemaal waar. Net zo waar als datgene waar we hier vandaag allemaal naar kijken eigenlijk zijn ziel is. We kijken naar innerlijke landschappen. Landschappen van de ziel. Zijn ziel. Winne heeft geen prentjes nodig, ook het mateloos veel water van Zeeland niet, misschien dat een grootheid als Corot hem meer diensten bewijst. En dat 'black the colour of true love' is, zal voor hem wel grotendeels kloppen. Hij weet wat zwart is in de meest ruime betekenis van het woord en wie verliefd is, is vaak tegelijk bang om te verliezen en zoekt al eens het donker op. Voorts is er het zwart van die fantastische ogen van zijn vrouw Daniëlle.

Ik reed de tunnel door, de Zeelandbrug over en was toch even weg van het Vlaamse gekronkel. Het lintgedoe. Het heeft iets. Het brengt je ergens tot rust. En onderweg denk je: wat zou ik kunnen vragen?

Anderhalf uur later ben je er al en in geen tijd legt de mooiste hond met de mooiste naam ter wereld en gitzwarte ogen zijn donkere kop op je dij. Je kijkt om je heen en praat wat. We luisteren naar muziek. Het blijkt dat we - ook woordeloos - meer gemeen hebben dan je op het eerste gezicht zou denken. Het werk zit in mijn kop en ik observeer de kunstenaar, die met regelmaat wegstijgt. Over het oeuvre wordt amper gepraat. Het spreekt allemaal voor zich. Er valt een enkele vraag over de vele lagen op elkaar. De hem typerende transparantie. Hij wijst naar een flacon. Het paletmes zie ik niet, wel de borstels. En ik vermoed dat hij zijn handen gebruikt. Ik hoef zijn schil-

dergeheimen niet te kennen. Ik heb zijn ziel afgetast. Ik hoor sindsdien muziek bij zijn werk en weet dat hij een perfectionist is. Weet hoe extreem gevoelig de man met het wat ruige uiterlijk is. Ik zou zeggen: geniet van zijn werk!

Johan DEBRUYNE, criticus, Torhout, 30 september 2017

Verwilderd

door Staf de Wilde

Ishiguro bekroond met Nobelprijs

Dit jaar is er minder commotie omtrent de toekenning van de Nobelprijs voor literatuur omdat de laureaat een traditionele schrijver is en geen songwriter of iets dergelijks.

Toch merk ik een zeker onbehagen, ook bij mezelf.

Van deze in Japan geboren Engelse auteur heb ik uiteraard 'The remains of the day' gelezen en dat zelfs in het Engels, en ik moet erkennen dat het een interessante en knap geschreven roman is: interessant omdat wordt aangetoond dat vooral de hogere klasse in Engeland in de jaren 1930 gewonnen was voor het fascisme als ideologie en staatsvorm – ik zeg niet als Jodenhaat.

Mijn onbehagen heeft vooral te maken met het feit dat deze prijs enkel aan levende auteurs wordt toegekend en dan kan men een heel rijtje opstellen van woordkunstenaars die meer in aanmerking komen, zoals mijn favorieten Amos Oz en Murakami.

Dikwijls gebeurt het dat zo'n prijs een politieke bijklank heeft. Daarom verkies ik Oz, omdat die tot de beweging Vrede Nu behoort, een beweging die een oplossing zoekt voor het Joods-Palestijns conflict en dit conflict is fundamenteel voor de vrede in het Midden-Oosten.

Of Ishiguro al politieke standpunten heeft ingenomen, weet ik niet: ze zijn alleszins nooit op de voorgrond getreden.

Andere literatuur liefhebbers verkiezen Philip Roth, tegen wie ik geen bezwaren heb: hij is al hoogbejaard en zijn kansen verschromen. Roth is wel degelijk politiek geëngageerd en nu ik eraan denk: waarom Noam Chomsky niet? Dat is geen zuivere literator, maar hij schrijft wel op een voortreffelijke manier maatschappijkritieken. Zo'n uitverkiezing zou alweer stof doen opwaaien en controverser houdt ons wakker (staf de wilde, de haan 6 okt. 17).

Ik bind mijn haar bijeen en hij kijkt
naar me en telkens als ik beweeg
wiegt het heen en weer en ook later,
wanneer niemand naar me kijkt,
dan beweeg ik, dan ben ik rijk.

Veerle Neyens

Beleefd

door Bart Madou

Filmvoorstelling 'Erbarme Dich' – 29 september 2017

De Matthaüs is geen muziekstuk, maar een levensader. Mensen luisteren niet alleen naar Bach, nee ze *verhouden* zich ertoe. Hoofdpersoon dirigent Pieter-Jan Leusink zei het zo: "Na een uitvoering van de Matthaüs Passion ben ik niet gesloopt, maar gereinigd en gelouterd." Bach is zijn therapeut.

De documentaire (hoewel deze film die aanduiding ontstijgt) was een meesterlijk in elkaar gestoken vlechtwerk van dit soort persoonlijke verhalen, prachtig uitgevoerde muziek van de Matthäus Passion en verbeelding tegen het decor van een lege, rauwe, betonnen kerk.

De verhalen en muziek werden afgewisseld door spreuken die in beeld verschenen, zoals: "Als iemand veel aan Bach te danken heeft, dan is het God wel". Het is een aanwijzing dat deze film niet alleen ging over de genialiteit van Bachs muziek, maar dat regisseur Ramón zocht naar wat God, geloof en kerk met dit muziekstuk te maken hebben.

Naast verhalen over geloof en spiritualiteit bestond de film vooral uit mooie menselijke verhalen over de diepe band met de muziek van Bach. Een man fietste met de Matthäus op z'n casetterecorder door stad en land op weg naar een graf, waar hij de liefde voor Bach deelt met zijn overleden vrouw. In een andere verhaallijn werd een vrouw zodanig geraakt door de aria *Erbarme dich*, dat ze besloot een abortus af te blazen; haar dochter kon het daardoor in deze film navertellen. Schrijfster Anna Enquist vertelde over opmerkelijke parallellen tussen haar eigen leven en verdriet - zij verloor haar dochter - en dat van Bach, die een zoon verloor.

Michel de Montaigne – 8 oktober 2017

Professor Alexander Roose begon met de vraag waarom de *Essais* van Montaigne nog belangrijk waren voor ons. Hij trok een parallel tussen de ontdekking van de Nieuwe Wereld en onze huidige vooruitgang in de wetenschappen, tussen de opmars van de boekdrukkunst in de 16de eeuw en de impact van het Internet nu en tenslotte tussen de

toenmalige godsdienstoorlogen en het religieus fundamentalisme en de gevolgen vandaag.

Na een beknopt overzicht van het leven van Montaigne, ging Alexander Roose over op de bronnen van wijsheid waaruit Montaigne bij voorkeur putte, en hij onderscheidde daarin drie fasen, die evenwel nooit helemaal afzonderlijk optraden: de stoa, met als inspiratoren Epictetus en Seneca, het scepticisme met vooral de rol van Pyrrhus van Ellis en tenslotte het epicurisme, waarbij Epicu-

rus en vooral Lucretius met zijn *De rerum natura* niet ver weg waren. Uiteraard werd er ook enige aandacht besteed aan de compositie van de *Essais*: hoe na elkaar boeken I, II en III en hun latere aangevulde versies tot stand kwamen.

Roose ging dan dieper in op de inhoud en met name op de drie hierboven genoemde fasen: plicht, twijfel en genot.

Hij eindigde zijn boeiend en erg gesmaakt exposé met Montaignes woorden uit het dertiende hoofdstuk van het derde boek: "Ons grote en roemvolle meesterwerk is passend te leven. Alle andere dingen – heersen, schatten vergaren, bouwen – het zijn hoogstens bijzaken en hulpmiddelen".

Pierre Michon – 29 oktober 2017

Van nobele onbekende tot gegeerd auteur dankzij de overtuigende voordracht door Rokus Hofstede over de Franse schrijver Pierre Michon. Geen veelschrijver zo te horen en evenmin een bestsellerauteur, maar iemand die schrijft voor een fijnbesnaard publiek. Zijn eerste publicatie *Vies minuscules* door Rokus

Hofstede vertaald als Roemloze levens was meteen een schot in de roos. Op onnavolgbare wijze tekent Michon hier het portret van doodgewone mensen: zijn grootmoeder, een dorpspastoor, zijn overleden zusje, een gelukzoekende zoon die van het aardoppervlak verdwijnt, maar dan als galeiboef opgemerkt wordt in het gevangenenkamp van Ile de Ré, enzovoort. Met een barok, maar kernachtig woordgebruik weet Michon de lezer te boeien. Rokus Hofstede las twee fragmenten uit Roemloze levens en het verhaal Vuur van Brigid uit de gelijknamige bundel. Voorts stelde de vertaler zich de vraag hoe het komt dat, ondanks de compacte en niet zo toegankelijke taal van Michon, deze toch kan rekenen op een vrij gunstige receptie in Nederland en vooral in Vlaanderen. Hij schoof hierbij een aantal hypothesen naar voor: de affiniteit met streekromans, hoewel Michon een totaal ander soort streekroman schrijft, de historische verbondenheid met eerder de Franse cultuur, het katholieke en transcendente dat nooit veraf is bij Michon en de traditionele ingesteldheid van 'katholiek' Vlaanderen... Hoe dan ook, voor veel toehoorders een boeiende kennismaking met deze fijnzinnige auteur.

Rainer Maria Rilke - 19 november 2017

Als er één dichter is die altijd terugkeert, wiens gedichten ons blijven boeien en intrigeren, dan is het wel Rainer Maria Rilke. Dit konden we die zondag aan den lijve ondervinden. Bert Schreurs, die recent nog Die Sonette an Orpheus vertaalde, bracht een stevige brok Rilke.

Hij begon zijn uiteenzetting met het lezen in het Duits en dan in vertaling, van wellicht een van Rilkes bekendste en ook mooiste gedichten: Herbsttag. Daarna loodste hij ons chronologisch doorheen het leven en werk van Rilke. Tussen de vele bijna iconische beelden van Rilke door, nam Bert Schreurs ruim de tijd om gedichten uit het oeuvre van Rilke voor te lezen, telkens in de oorspronkelijke taal en dan in vertaling. Zo mochten wij luisteren naar

Der Panther, Archaischer Torso Apollos, Irre im Garten, L'Ange du Méridien, Quai du Rosaire, enkele sonnetten uit Die Sonette an Orpheus, een substantieel stuk uit Die erste Elegie van de Duineser Elegien en nog andere gedichten.

Ook konden wij luisteren naar fragmenten uit het proza van Rilke, zo uit Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke, uit Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge en uit zijn Rodin-monografie. Voor vele van de talrijke aanwezigen was het een aangename wederontmoeting met deze grote dichter, voor sommige was het ook een eerste kennismaking.

Rilke en Worpswede – 3 december 2017

Rilke heeft niet zolang in Worpswede verbleven, nog geen twee jaar, al was dat voor hemzelf wellicht heel lang, want elders woonde hij vaak minder lang, maar die twee jaar zijn wel heel bepalend geweest voor zijn verdere leven. Hij kwam in Worpswede als student en vrijgezel, maar vertrok er als echtgenoot en vader.

Maar Worpswede was in de eerste plaats een kunstenaarskolonie met schilders als Fritz Mackensen, Otto Modersohn, Hans am Ende, Fritz Overbeck, Heinrich Vogeler en last but not least Paula Modersohn-Becker, de vrouw van Otto.

Met Bart Madou maakten wij in de omgeving van het dorp een virtuele wandeling die startte op het plaatselijk kerkhof waar de jonggestorven Paula Modersohn-Becker begraven ligt en eindigde in het Barkenhoff, de woning van Heinrich Vogeler, beslist de veelzijdigste van de bende. Onderweg leerden wij over de schilders, vooral dankzij de monografie Worpswede, die Rilke schreef en maakten we kennis met enkele van hun werken.

Maar ook het leven van Paula Modersohn en dat van Clara Rilke-Westhoff werd uitvoerig belicht. En uiteraard werd er ook aandacht besteed aan het verblijf van Rilke in Worpswede en zijn contacten met de leden van de kunstenaarskolonie.

Uitstap Gent Robots, Krook en Richter – 9 december 2017

Droog maar koud, maar dat was enkel buiten te merken. Met zijn veertig naar het Designmuseum en onderweg wat uitleg door Robert

over de graven van Vlaanderen. Een vlotte, wat eigenzinnige tentoonstelling over robots allerhande met pertinente vragen: is de robot onze vriend of een vijand? Hoe nabij is de toekomst? Enzovoort. De wandeling naar het restaurant deed dan ook deugd. Onderweg even een stop om vanop de Sint-Michielsbrug 'een van de mooiste stads-panorama's van Europa' te bewonderen – althans als wij Goethe mogen geloven. Tajine of couscous, het werd een gesmaakte, maar drukke lunch. Vandaar naar de Krook met de nodige uitleg onderweg door Robert.

En eindelijk waar iedereen voor gekomen was: Gerhard Richter – over schilderen, maar ook Gerhard Richter – overschilderen. Enthousiaste gidsen voor een niet zo toegankelijke tentoonstelling, en dankzij de gidsen werd het toch een boeiende ervaring. Maar laten we duidelijk zijn: Gerhard Richter is een zeer groot kunstenaar.

© André Callier

© André Callier

© André Callier

Chapeau!

door Marie-Rose D'haese

Aandachtige lezer van Toverberg, gegroet

Een jaar geleden wijdde ik een slotbeschouwing aan de boeken van Elena Ferrante; in het voorjaarsnummer van 2016 liet ik jullie kennis maken met haar eerste twee Napolitaanse romans.

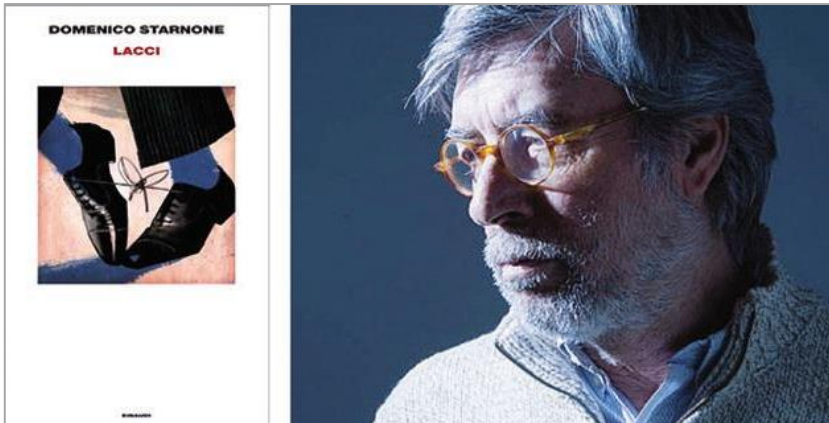
Zeker in het eerste artikel was nog niets geweten over de identiteit van de auteur, in het tweede wel, maar ik liet het niet meespelen in mijn stuk.

Op 22 september II. kon men in DSL lezen dat de identiteit van Elena Ferrante nu wel vaststaat: het zou gaan om Domenico Starnone, een man dus. Hij is nu 74, geboren en getogen in Napels, winnaar van de prestigieuze Premio Strega 2001 voor zijn *De straat der klachten*.

Mij is hij onbekend, maar dat betekent weinig natuurlijk. Niemand bracht hem ook onder mijn aandacht.

Volgens de tekstwetenschappers die een vergelijkende studie uitvoerden, heeft Starnone "dezelfde woordkeus, dezelfde tics en eigenaardigheden", als Ferrante. (DSL)

Er waren al eerder verwijzingen naar deze schrijver: in 2006 wees ene Vittorio Loreto Starnone aan als de schrijver achter het oeuvre van Ferrante. Loreto ontmaskerde ook Marek van der Jagt als Arnon Grunberg.

Maar Starnone bleef en blijft schreeuwen: "*Ik ben niet Elena Ferrante. Schrijf dat op.*" (Interview Jarl van der Ploeg in de Volkskrant)
Natuurlijk verwijst ik in mijn bespreking van de Napolitaanse romans en in mijn slotbeschouwing consequent naar Ferrante als naar een "zij". Ik had geen enkele reden om aan die genderidentiteit te twijfelen.

Het hele werk van Ferrante is vanuit het vrouwelijke perspectief geschreven, meer zelfs, ik betwijfelde of deze romans "boeiend genoeg" zouden zijn voor een mannelijke lezer.

Ik wou dus wel eens die Starnone lezen. Uitgeverij Atlas bracht zijn laatste worp *Strikken* vervroegd uit om te profiteren van de extra aandacht voor de schrijver. (Wie zinnens is het te gaan lezen, kan hier beter stoppen, er zijn spoilers).

Het boek telt maar 176 pagina's en bestaat uit drie "boeken".

).

Het eerste laat de stem horen van de vrouw, Vanja, het tweede die van de man Aldo, het derde die van de dochter Anna.

Het houdt je even goed bij de les als de boeken van Ferrante, maar alleen al het aantal pagina's toont aan dat een en ander toch minder gedetailleerd gebracht wordt.

(De Napolitaanse romans tellen samen zo'n 1300 pagina's)

Als men het echter vergelijkt met het boek, gepubliceerd onder Ferrantes naam: *Dagen van verlating*, waarop dit *Strikken*, een vervolg is, waarvan het een spiegel zou kunnen zijn, dan komen we tot een vergelijkbaar aantal, nl. 192.

Qua intensiteit en thematiek kunnen ze zeker vergeleken worden.

Dagen van verlating is één woedende schreeuw van een gedumpte vrouw die achterblijft met twee kleine kinderen.

Het was lectuur waar je ongemakkelijk van werd, het personage Olga kon ervaren worden als een hysterische, ongeremd doordrammende vrouw. Maar de woede was authentiek en de lezer kon zich erin herkennen.

Een (mannelijke) lezer omschreef het als "*een stomp in de maag*".

Strikken behandelt dezelfde problematiek: een man verlaat zijn vrouw en twee kinderen om zijn pik achterna te lopen en "gelukkig" te zijn met een negentienjarige.

(Het verhaal speelt zich af in de jaren 60/70 van de vorige eeuw.)

Maar het is complexer.

De stem van de echtgenote wordt in de vorm van brieven gegoten, vertwijfelde brieven die zij schrijft aan haar man, die het huis heeft verlaten omdat hij naar eigen zeggen "*iets heeft met een ander*".

De brieven zijn niet alleen vertwijfeld, maar net zoals in *Dagen van verlatting* gênant: je zou willen dat ze ophoudt zichzelf te beklagen, dat ze uit haar slachtofferrol stapt en haar leven en lot in eigen handen neemt.

Al wat ze lijkt te willen echter is dat hij terug naar huis komt en de draad van hun huwelijk weer opneemt. Ze wil ook een verklaring voor zijn gedrag, alsof proberen om de eigen driften te bevredigen zo vatbaar is voor een rationele uitleg.

Ze probeert er dan maar zelf achter te komen en dat zijn vaak vrij onverteerbare bladzijden.

Daarbij zet ze volop de kinderen in.

Boek 1 eindigt met een laatste brief, waarin ze zijn vraag beantwoordt om de kinderen weer te zien. Dit nadat hij al vier jaar niets van zich liet horen sinds een rechtbank de kinderen aan de moeder toeweest.

Vervolgens wisselt het perspectief en krijgen we hetzelfde verhaal uit de mond van Aldo. Het koppel (blijkbaar ondertussen toch herenigd) is al in zijn zeventiger jaren.

Wat ik wel heel eigenaardig vond is dat Aldo, zowel uit het eerste als uit het tweede deel als een absolute zak tevoorschijn komt, als een lichtzinnige echtgenoot en een waardeloze vader, iemand zonder rug-gengraat en zonder principes, een lafhartig mens en dat ik desondanks toch begrip en zelfs sympathie voor hem kon opbrengen, terwijl deze twee gevoelens niet aangesproken werden voor het personage Vanja. Zoiets pleit voor het vakmanschap van een schrijver.

In het verhaal van Aldo horen we voortdurend de echo van de brieven uit het eerste deel, maar nu geduid en beleefd door de man.

Het is een nietsontziende zelfanalyse en ik had wel vaker de neiging om tegen hem te gaan schelden.

Het derde deel biedt de lezer het standpunt van de kinderen, veertigers.

Ook hier weer die ongenadige analyse van de gevolgen van keuzes die de volwassenen maken op hun kinderen.

Dit deel is echt ontstellend en ik bleef met heel wat vragen zitten: ik sloeg zelfs nietsvermoedend het blad om, dat het laatste bleek te zijn. Maar doordat het zo brutaal eindigt, ben ik als lezer verplicht mijn eigen moreel kompas te raadplegen, mijn eigen keuzes te bevragen, te bekijken hoe ik in mijn eigen leven omga met relaties.

Hier geen belerend vingertje van een moraliserende schrijver. *Dit is het verhaal, beste lezer, doe er uw voordeel mee: bekijk het maar.*

De Italiaanse editie: Lacci (uit 2014!) begint in medias res met de eerste brief van Vanja aan Aldo.

De Nederlandse vertaling van 2017 echter wordt voorafgegaan door een zeer interessant voorwoord van de hand van Jhumpa Lahiri. Deze auteur, in 1967 in Londen geboren uit Indiase ouders, begon twintig jaar geleden Italiaans te studeren en vertaalde Staronnes boek in het Engels in 2016.

Ik permitteer mij eruit te citeren:

"Het boek gaat in wezen over wat er gebeurt wanneer structuren-sociale, ideologische, mentale, fysieke of gezinsstructuren uiteenvalen. Het stelt de vraag waarom we zoveel moeite doen om structuren te creëren als we ze vervolgens alleen maar verfoeien, ontwijken en uiteindelijk ontmantelen. Het gaat over onze collectieve, fundamentele behoefte aan orde, en onze al even fundamentele afkeer van dichte ruimtes."

En verder: *"Strikken is (...) een bijtend en verontrustend boek, maar toch ook hoopgevend. Het baadt in licht en bevat momenten van grote tederheid. Het is lyrisch, behendig, energiek. En het is ook grappig. Het is een prachtig literair werk."*

Ze raakt niet uitverteld over haar bewondering voor deze roman: *"Het is een intelligente whodunit, een klucht, een huiselijk drama, een tragedie. Het is een scherpzinnig commentaar op de seksuele revolutie, op de vrouwenbeweging, op rationele en irrationele driften. Het is*

als een kubus, volmaakt geproportioneerd, en als je hem omkeert ontdek je weer een nieuw facet."

Ik geef haar het laatste woord waarbij ik me kan aansluiten: *"Begin aan dit boek. Lees het, herlees het. Ontdek de woorden, de stem, de vingervlugheid van deze fantastische schrijver."*

Te beleven

door Bart Madou

Hiërogliefen ontcijferd.

Laten wij eerst het woord zelf ontcijferen: van ἱερο-γλυφεῖν: heilig of goddelijk – schrijven, godenwoorden dus, uitgevonden door de godin Sechat. Hiërogliefen werden vooral voor monumenten gebruikt om teksten voor de eeuwigheid te beitelen, maar met de komst van het papyrus bedienden de Egyptenaren zich van een vluchtiger vorm van hiërogliefen: het zogenaamde hiëratisch schrift en voor lijsten namen ze zelfs hun toevlucht tot nog een eenvoudiger schrift, het demotisch schrift. Het heilige werd zo stilaan vervangen door het praktische. Het Egyptische rijk moest immers bestuurd worden en daarvoor was een sterke organisatie nodig. Het schrift gold daarbij als een uitstekend communicatiemiddel. Met zo'n duizend verschillende hiërogliefen was de ontcijfering van het schrift een hele klus. Egyptoloog Peter De Smet, die zelf jarenlang in Caïro woonde en die ons al de reeks over het Oriëntalisme bracht, zal ons inwijden in dat intrigerende beeld-schrift van de Egyptenaren.

- Zondag 28 januari 2018 om 11 u., Gemeentehuis Loppem

Virginia Woolf in duplo

Samen met de Bibliotheek van Zedelgem organiseren wij twee literaire salons rond Virginia Woolf en de Bloomsburygroep. In een eerste lezing zal professor Magda Michielsens de figuur van Virginia Woolf belichten: in de eerste plaats de schrijfster, maar ook de (niet steeds consequente) feministe in haar. Virginia hield ervan te experimenteren met haar literatuur. Samen met James Joyce is zij het boegbeeld van de modernistische roman: een roman, doorgaans zonder echt verhaal, waarbij de verteller of ik-persoon een zgn. 'stream of consciousness', een stroom van bewustzijn vertolkt. Dit is een sleutelbegrip in het oeuvre van Woolf.

In een tweede lezing zien we Virginia Woolf terug, maar dan vooral als lid van de Bloomsburygroep, een groep intellectuelen die zich in 1904 in Gordon Square in de Londense wijk Bloomsbury vestigde. Vaak wordt er over hen gezegd: 'They lived in squares, they talked in circles and they loved in triangles'. Het was een vriendengroep die in het eerste kwart van de 20ste eeuw de culturele motor vormde in Londen en ver daarbuiten.

Naar aanleiding van deze literaire salons organiseren wij ook een leesgroep. Wij lezen *Naar de vuurtoren* van Virginia Woolf en wisselen onze ervaringen uit op 26 februari. Verder vertonen we de film *The hours* naar het boek van Michael Cunningham, dat handelt over drie vrouwen uit verschillende generaties, wier levens met elkaar zijn verbonden door de roman *Mrs. Dalloway* van Virginia Woolf.

- Zondag 18 februari 2018 om 11 u., Bibliotheek Zedelgem, Virginia Woolf
- Maandag 26 februari 2018 om 20 u. De Pasterelle, Leesgroep 'Naar de vuurtoren'
- Zondag 11 maart 2018 om 11 u., Bibliotheek Zedelgem, De Bloomsburygroep
- Donderdag 15 maart 2018 om 20 u., Bibliotheek Zedelgem, Film *The hours*

Een selectieve zelfbiografie van Z tot A

door Bart Madou

Elk trimester een stukje eigen biografie. In elke aflevering staat er één (ding)woord centraal, een woord dat mij ooit dierbaar was. Maar ook telkens de naam van drie kunstenaars: een auteur, een componist en een beeldend kunstenaar. Verder bespreek ik nog een locatie die ik in het verleden gekoesterd heb. Allemaal volgens de letters van het alfabet, maar dan van Z tot A, ditmaal de D.

D

Dissipatieve structuren

Niet schrikken, het fenomeen is minder vreemd dan de terminologie, maar wel fascinerend. Waarover gaat het? Over orde en chaos of misschien beter: over orde in de chaos. Iedereen kent het verschijn-

sel wel: je gaat water koken, na verloop van tijd verschijnen de eerste bubbels, het water begint te borrelen, zeer onregelmatig, allemaal luchtblaasjes door elkaar en plots... beginnen al die bellen in een bepaalde richting rond te draaien, soms in wijzerzin, soms in tegenwijzerzin, maar allemaal netjes in de rij, in de spiraal rond een denkbeeldig middelpunt. Wel, dat is een dissipatieve structuur. Of een massa spreeuwen die chaotisch door elkaar kwetteren en al even chaotisch in en rond een boomkruin fladderen en dan ineens, hop, heel die zwerm als één entiteit bestaande uit duizenden elementen, vliegt op en verdwijnt in de lucht. Of een school vissen die als door één bevel gezamenlijk, als één grote massa, een weg vindt door het water. En ja, ook op het maatschappelijk toneel herkennen wij die structuren: de (zogenaamde) publieke opinie - wel publiek, geen opinie - die het plots *en masse* beter weet. Dissipatieve structuren, ik was er ooit erg door geboeid. Die ooit, dat begon in 1977, ik heb hier nog een krantenknipsel gevonden in een boek: "Ilya Prigogine ontvangt de Nobelprijs uit handen van koning Carl Gustaf in Stockholm". Samen met Isabelle Stengers schreef hij 'Order out of Chaos', vertaald als 'Orde uit Chaos' (OUC). Italo Calvino noemde het boek 'een hartstochtelijke beschouwing over de mens en het heelal.' Er zijn geen andere wetenschappen waarvan ik denk dat de bewering 'wij weten dat we niet weten' zo van toepassing is als bij de kosmologie en de kwantummechanica. Ignoramus, ignorabimus. Wij weten het niet en we zullen het nooit weten. En dat is maar goed ook, zegt de filosoof in mij, want wat zouden we nog anders te zoeken hebben? Nu, om het weer over die dissipatieve structuren te hebben. Wat is er nog zo intrigerend aan? Wel, dat is die tweesprong, de sprong van chaotisch naar orde. Het lijkt alsof systemen even twifelen, zegt Prigogine, en dan ineens kantelen. Akkoord, maar waarom dan en niet eerder of later? Toeval of noodzakelijkheid? Jacques Monod heeft er in 1970 een prachtig én leesbaar boekje over geschreven (Le Hasard et la Nécessité). Of om ultrakort door de bocht te gaan: eigenlijk komen dissipatieve structuren overeen met een soort bovenmoleculaire organisatie (OUC, p. 159). Of hoe een jonge snaak van zeventien gebioleerd geraakte door een potje kokend water.

Kwamen ook in aanmerking: Deutsches Requiem, dood.

Duras

'Allegro cantabile', daarmee is mijn liefde voor het werk van Marguerite Duras begonnen. Eén van die juweeltjes uit de wereldliteratuur, een kleinood dat je in een paar uur leest. Maar in wat een eenvoudige taal, je gaat er niet één moeilijk woord in vinden, ik herinner mij zelfs dat ik slechts eenmaal naar het woordenboek gegrepen heb. En na Moderato volgde snel de rest: 'Yeux bleus, cheveux noirs' ('Zwart haar, blauwe ogen'), een ongelofelijk knap gecomponeerde novelle: een man die een onbekende vrouw vraagt om in zijn huis aan zee alleen maar naakt voor hem te liggen. Hij kijkt alleen maar en 's morgens vertrekt zij weer. Wat een onderhuidse erotische spanning die nooit tot ontlading komt. Op haar oude dag had Marguerite een jonge vriend, Yann Andréa, die haar trouw bleef verzorgen tot aan haar dood. Beiden schreven een boek over elkaar, Duras in 1990 'Yann Andréa Steiner' en Andréa bracht na Duras' dood 'Cet amour-là' uit, een autobiografisch verslag van de periode met Duras. Het relaas van beiden is levensecht en vol respect. Een zacht lezen is aanbevolen.

Kwamen ook in aanmerking: Dermoût, Dostojevski, Dante

Distler

Slechts één fonoplaat – zelfs geen CD – heb ik van Hugo Distler. Een plaat van het merk SDG ofte Soli Deo Gloria met werk van Hugo Distler (SDG 610 301). Het hoofdwerk erop heet 'Totentanz' (kant A en het begin van kant B), verder nog enkele vierstemmige motetten. Op de kaft een zwart-wit afbeelding van een detail van de Lübecker Totentanz: een mooi geklede edelman met een flinke beurs om zijn middel, tussen twee dansende skeletten. In de verte drie wazige kerktorens, de Marienkirche neem ik aan, al weet ik niet of die torens er in de 15de eeuw al zo uitzagen. 'Totentanz, Motette zum Totensonntag für vierstimmigen Chor a capella und Sprecher' ging in 1934 in première. De dood zet in met de woorden „*Zum Tanz, zum Tanze reiht euch ein: Kaiser, Bischof, Bürger, Bauer, arm und reich und groß und klein, heran zu mir!*\". Een muzikaal memento mori met af en toe een stukje dissipatieve muziek.

Kwamen ook in aanmerking: Dvorak, Debussy, Dowland

Dürer

Twijfel tussen het (al te) bekende Melencolia en de Akelei. Goed, ik neem de akelei, niet zozeer omwille van het gelijknamige gedicht van

Ida Gerhardt (*Toen hij het kleine plantje vond, / boog hij aandachtig naar den grond / en dan, om wortels en om mos / groef hij de fijne aarde los, / voorzichtig - dat zijn hand niets schond.* enz) dan wel omdat Melencolia in mijn ogen al teveel versleten is en ook omdat de Akelei een mooi schilderijtje is, natuurlijk. Ik heb er altijd al van gehouden, sinds mijn late kinderjaren zeg maar. Het is een kleine tekening, 35 x 19 cm, uit het jaar 1526, twee jaar voor de dood van Dürer gemaakt, een laat werkje dus, dat zowel rust als pretentieloze volmaaktheid uitstraalt.

Sinds ik een reproductie van deze tekening zag, ben ik gaan houden van de akelei. In mijn herbarium die we in de eerste kandidatuur (of was het de tweede?) moesten samenstellen kreeg de akelei een ereplaats als titelblad. En geef toe, dit bloempje heeft wel wat en de schijnbare eenvoud waarmee Dürer zijn tekening maakte, verleent het een soort spontane natuurlijkheid, ook al herken je duidelijk de stijlkenmerken van deze Renaissancekunstenaar.

Kwamen ook in aanmerking: Dumas, Dali, Degas

Dingle Peninsula

Augustus 1974. Onze huwelijksreis ging naar Ierland. Met de trein naar Cherbourg en dan met de boot naar Rosslare. 14 uur lang geprobeerd om niet zeeziek te worden en daar nog redelijk in geslaagd ook, en dan van Rosslare met de trein naar Tralee. Over deze tocht kan ik een hele roman schrijven, niemand zou me echter geloven. En 's anderdaags – we hadden die nacht achter de toeg van een Ierse

pub mogen slapen, want ons hotel was ondanks de reservatie volzet – per autostop naar Dingle. Ongerepte schoonheid valt je te beurt, maar het meest viel de verlatenheid op, zelfs één enkele keffende hond die vanaf een erf tussen de fuchsia's komt aanlopen, accentueert die verlatenheid alleen maar sterker. Maar Dingle was toen vooral het decor van 'Ryans daughter', die heerlijke film uit 1970 van David Lean (Lawrence of Arabia, Doctor Zjivago), een soort Ierse Madame Bovary, een film die zogezegd Ierland op de toeristische kaart zette. Maar misschien was het nog meer de meeslepende en soms wat sentimentele muziek van Maurice Jarre die de film onvergetelijk maakte. We bezochten er de plaatsen waar de film opgenomen was: de baai van Sleah Head, het Schoolhouse, alles stond er nog, en ook al was het begin augustus, we liepen er volkomen alleen tussen de hoog opgeschoten grasshalmen, met zicht op de oneindigheid van de oceaan.

Kwamen ook in aanmerking: Darmstadt, Dublin, Damme

Volgende aflevering: C

Het favoriete boek

Nicole Aneca en het niet zo kleine meisje

Eerst wil ik graag even zeggen dat dit boek niet HET lievelingsboek is van mij: er zijn enorm veel boeken, die ik zeer interessant en boeiend vind. Zo heb ik onlangs 'Het smelt' van Lize Spit doorworsteld en daarvoor 'Dit is mijn hof' van Chris Destoop en er zijn nog bergen mooie boeken die op lezing liggen te wachten.

Het is wel een bijzonder boek en gemakkelijk in één adem uit te lezen, want het is een dun boekje, geschreven in een eenvoudige taal met soms veel korte zinnen, maar juist door die directe stijl ook heel aangrijpend.

Het gaat over een oudere man die samen met zijn kleinkind, dat uiteindelijk een pop blijkt te zijn, uit een oorlogssituatie in zijn land

kan vluchten. Dat land blijkt een zeer mooi land te zijn, waar de oude man zeer aan gehecht is.

We volgen het vluchten met alle ellende, die dat met zich meebrengt maar door de oude man niet altijd als ellende ervaren wordt. Hij begrijpt trouwens niets van de taal die men in het vreemde land spreekt en bijgevolg raken de opmerkingen hem ook niet. Zijn enorm grote zorg gaat praktisch uitsluitend naar het kleine meisje.

In de sfeer van onverschilligheid en bijna onmenselijkheid, waar vluchtelingen soms 'zomaar' van de ene naar de andere instelling verplaatst worden, ontstaat toch een prachtige vriendschap met iemand van het nieuwe land.

Enkel op het einde van het boek gebeuren nog vreselijke dingen, maar ik mag niet alles verklappen natuurlijk.

Dit verhaal heeft mij erg aangegrepen, omdat de schrijver met zijn zeer directe, beschrijvende stijl de emoties zeer duidelijk laat

uitkomen en je als lezer ook zeer dicht op de personages zit. Het is echt een aandoenlijk verhaal, zeker het lezen waard.

Philippe Claudel heeft al meerdere boeken op zijn naam staan en is naast zijn bezigheden als schrijver en filmregisseur ook professor literatuur aan de universiteit van Nancy. Hij doceert er meer bepaald de kunst van het scenarioschrijven.

Sinds Meuse l'oubli, zijn debuut uit 1999 verschenen een dertigtal werken van hem. Voor zijn roman les âmes grises kreeg hij in 2003 de Prix Renaudot. In 2012 nam hij de plaats in van de overleden Jorge Semprun in de Académie Goncourt. Op 2 februari laatsleden is hij 55 jaar geworden.

Philippe Claudel, Het kleine meisje van meneer Linh, 144 blz., De Bezige Bij, 2016 ISBN 978-90-234980-63

DE LEESGROEP
Openbare Biblio-
theek
Zedelgem

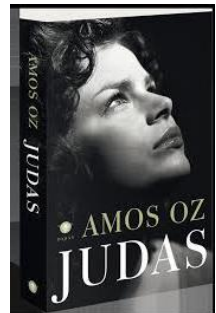
LEESGROEP 2017-2018

door Marie-Claire Devos

Judas door Amos OZ

Verraad, een intrigerend thema, wordt in de meng-roman-essay door de schrijver geïncarneerd in zijn vier hoofdpersonages tegen het Bijbelse achtergrondverhaal van de afvallige apostel Judas en de jood Jezus. Hierbij benadert hij Judas - wiens naam automatisch verraad oproept - vanuit een heel persoonlijke invalshoek

De personages schetsen een levensbeeld van liefde, eenzaamheid, duisternis en verraad, in de jaren '60, maar niets is wat het lijkt.

De personages

De invalide, breedsprakiger, 70-jarige **Gersjom Wald** is getraumatiseerd door de dood van zijn enige zoon Micha, die mede onder invloed van zijn vaders politieke overtuiging om krampachtig vast te houden aan het (intussen versleten) ideaal van een joodse staat, sneuvelt in de onafhankelijkheidsoorlog tegen de Arabieren. Amoz Oz laat in de roman één van zijn personages spreken over de in '48 door Ben Goerion gestichte joodse staat als "een tragische vergissing".

De centrale rol is echter weggelegd voor de grote afwezige in het boek : de in 1950 overleden politicus **Sjeatiël Abarnabel** (= fictieve figuur → lees: het alter ego van G. Wald). De politieke discussies over totaal uiteenlopende standpunten tussen Gersjom Wald en Sjeatiël Abarnabel vallen stil nadat Micha, zoon van Gersjom Wald en schoonzoon van Sjeatel Abarnabel, is omgekomen. Abarnabel die zich hartstochtelijk heeft ingespannen om tot een compromis te komen met de Arabieren, wordt door de joodse (religieuze) fanatici bekritiseerd, beschimpt en gewaarmerkt als verrader, waardoor hij noodgedwongen, ontgoocheld en verbitterd aftreedt en zich terugtrekt uit het politieke leven. Het begrip van Abarnabel voor de tegenstander komt voort uit het humanisme en scherp menselijk inzicht in de menselijke psyche. (lees : het parallelle gedachtengoed van pacifistisch ingestelde schrijver Amos Oz).

In zijn oude dag heeft Wald, die nooit meer buiten komt, behoefte aan een klankbord. Dit wordt ingevuld door jobstudenten die tegen een kleine vergoeding inclusief kost en inwoon luisteren als de oude man zijn gedachten en visies debiteert. Als hij aan het woord komt, poneert hij een heel eigen visie op de figuur van Judas Iskariot, die hij al in zijn studententijd wou gebruiken voor zijn intussen vastgelopen thema-scriptie.

In de roman is **Sjemoeël** het zoveelste personage in rij dat in discussie gaat met Wald over het leed van de joden in de afgelopen 2000 jaar en in de diverse thematische "wat-als"-vragen. Sjemoeël staat voor de twijfelende mens die nog niet precies weet welke richting hij zal inslaan in zijn toekomstige leven. Hij is een klungel, een verlegen, onhandige, gevoelige en astmatische jonge man, vlug te leurgesteld. Hij compenseert zijn karakteriële tekortkomingen door te rennen en te lopen in plaats van te gaan of te wandelen, wat regelmatig resulteert in periodes grote vermoeidheid. Toch zal het contact

met Gersjom Wald, Atalja en het ideeëngoed van Abarnabel voor hem een groei naar volwassenheid betekenen.

Sjemoeël werd via een annonce geselecteerd door **Atalja**, de mooie schoondochter van Wald en weduwe van Micha, die consequent een vervaldatum zet op de duur van de ingehuurde jongelingen. Zij bestiert het huishouden met strakke hand en behandelt nogal neerbuigend Sjemoeël, die vanaf het prille begin verliefd is op haar. Ze stuurt hem dan ook aan het einde van het boek onverbiddelijk de laan uit. Het is geen roman over de liefde maar eerder over het failliet van de liefde. Oz beschrijft subtiel het veranderingsproces van een brandende fysieke lust voor Atalja in een zachte liefde, die geenszins wederkerig is. Atalja, die na anderhalf jaar huwelijk haar jonge man verliest in de onafhankelijkheidsoorlog, bespot en veracht de hele mannelijke sekse. Ze zijn voor haar een prooi die zich uiteindelijk toch zal laten overhalen en domineren door het (oorlogs)geweld.

Taal en stijl

De bottomline van het verhaal is provocatie, politieke visie, het verdriet om het verlies van geliefden en het al dan niet ideologisch statement over de houdbaarheid van de joodse staat. De beeldvorming rond Judas en Jezus zijn sfeervol en met precisie neergepend. Subtiel beschrijving van emoties en visuele, mythisch/magische beschrijvingen van de verstilde nachtelijke wandelingen in de opgedeelde joods-Arabische stad Jeruzalem. Een gelaagde Bildungsroman waarin de regelmatige herhalingen soms het ritme vertragen.

Geboren Amos Klausner (Jeruzalem 4 mei 1949)

Prominent & veelvuldig gelauwerd Israëli schrijver & publicist van romans, essays,

Kanshebber Nobelprijswinnaar literatuur, adept van Tsjechov en Tolstoj

Pacifist & prominent voorstander tweestatenoplossing voor het Israëli sch/Palestijns conflict

Zijn autobiografie "Mijn Michaël" behoort tot de meest verkochte boeken in de 20e eeuw.

Bijna al zijn romans zijn in het Nederlands vertaald.

In 2008 werd hij doctor honoris causa aan de Universiteit Antwerpen.

Dertig dagen door Annelies Verbeke

De Senegalese charismatische Alphonse Badji runt als schilder-behanger een éénmansklusjesbedrijf in de Westhoek en Frans-Vlaanderen, ver weg van het drukke Brussel en het wisselvallige muzikantenbestaan van vroeger.

Hij is een hulpvaardige man en is zich bewust van zijn luistercapaciteiten die hem niettemin vaak in nogal bizarre omstandigheden brengen. Als vertrouwenspersoon wordt zijn hulp zelden afgewezen en zijn adviezen worden gewaardeerd. Hij slaagt erin om in precaire omstandigheden de rust terug te brengen. Maar zelf dwaalt hij steeds verder af van zijn griotdroom.

Als hij in Senegal was gebleven, zou hij naar aloude familiale traditie een griot zijn geworden, m.a.w. een West-Afrikaanse dichter, lofzanger en muzikant, bewaarder en verteller van mondeling overgebrachte tradities en geschiedenis, maar dat ligt ver achter hem. Voor zichzelf probeert hij dit in te vullen door zich op zeldzame momen-

ten terug te trekken om te converseren met de kora of de bas te spelen, zijn geliefde Afrikaanse muziekinstrumenten. Hij heeft immers nooit opgehouden muziek te maken.

Kat, de partner van Alphonse, slaagt erin om hem met haar realistische opmerking terug met beide voeten op de grond te krijgen. De relatie tussen hen beiden is eerder onstabiel. Bij hem slaat af en toe de twijfel toe, en Kat zit niet om een leugentje verlegen. De seks fun-

geert als bindend element in hun leven. Bijna alle problemen vinden een soort happy end tot het noodlot volkomen onverwachts toeslaat.

Verbeke slaagt erin om in "dertig dagen" enkele pakkende verhalen neer te pennen van vaak gefrustreerde burgers en die af te wisselen met sfeervolle, beeldende beschrijvingen van de stille grensstreek en Westhoek. De gebeurtenissen in het dorp zijn vakkundig met elkaar verbonden. Ze lieert de verschillende situaties in een soort venndiagram, waarin Alphonse de kern en hoofdrolspeler is. Ze schuwt actuele thema's als racisme en vluchtelingenproblematiek niet, en weet deze op de juiste toon en op het gepaste moment in de typische Verbeke-luchtige-schrijfstijl neer te pennen. De vreemde huis-aan-huis-therapie zorgt voor de nodige humor en een vleugje ironie in het boek. Verbeke heeft een levendig verhaal *geschilderd in een couleur locale* en struikelt geenszins over de obligate seksscènes. De auteur heeft echter het plot stevig in de hand, tot het bittere eind, en poeneert dit met een overtuigende logica.

Enkele lezers vonden het 'bij elkaar gesprokkelde verhalen van eerdere publicaties', 'een kuttig boek' 'een onmogelijk verhaal' ... T'ja, ieder zijn mening. Ik heb het verrassend genoeg kunnen smaken, al zou ik, voortgaande op de kaft en de titel, het boek niet hebben gekocht, omdat de titel de indruk wekt dat het gaat om korte verhalen. Toch is het wel degelijk een roman.

*Habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis.
Voor hen die wonen in de schaduw van de dood, is het licht gerezen.*

Professie van Jesaja in het oude testament.

Werk & prijzenpot

- Debuutroman SLAAP! waarmee ze de Vlaamse debuutprijs, het Gouden Ezelsoor en de Vrouw en Cultuur Debuutprijs won.
- tweede roman REUS stond op de longlist van de AKO Literatuurprijs en de Libris Literatuurprijs en werd genomineerd voor de Gerard Walschaprijs

- verhalenbundel GROENER GRAS kwam een jaar later uit. Het boek stond op de longlist van de Gouden Uil en werd genomineerd voor de Gerard Walschapprijs.
- roman VISSER REDDEN verscheen in oktober 2009. Het boek werd genomineerd voor de BNG Nieuwe Literatuurprijs en de Opzij Literatuurprijs. Verbeke won er de Prijs voor de Letteren van de Provincie Oost-Vlaanderen mee.
- in 2012 de bloemlezing NAAR DE STAD, die zij samenstelde met Sanneke van Hassel en waarin 40 internationale, 21ste-eeuwse korte verhalen zijn opgenomen van bekende en minder bekende auteurs.
- In 2012 verhalenbundel VERONDERSTELLINGEN
- 2013 Een nieuwe samenwerking, met de vaak bekroonde tekenaar Klaas Verplancke deze keer, resulteerde in het in 2013 bij De Bezige Bij Antwerpen verschenen TIROL INFERNO
- In 2017 derde verhalenbundel HALLELUJA
- DERTIG DAGEN, die begin 2015 verscheen, werd zeer lovend onthaald door pers en publiek.

Art is the highest form of hope.

Gerhard Richter

Wij wensen voor iedereen veel schoonheid

in 2018!

Programma Het Beleefde Genot

Voorjaar 2018

28 jan
GH Loppem
Rosetta en haar
steen
Hiëroglfen ontcij-
ferd
Peter De Smet

Cultuursalon

18 feb
Bib Zedelgem
A moment of being
Over Virginia
Woolf
Magda Michielsens

Literair Salon

26 feb
Pasterelle Loppem

Virginia Woolf
Naar de vuurtoren

Leesgroep

11 maa
Bib Zedelgem
Bloomsbury revisi-
ted

Magda Michielsens

Literair Salon

15 maa
Bib Zedelgem
The hours

Filmvoorstelling

18 maa
Kerk Aartrijke
J.S. Bach
Johannespasie

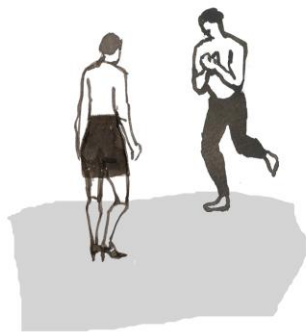
Blu-ray

28 maa
Kerk Oostkamp
J.S. Bach
Matthëuspasie

Blu-ray

15 apr
GLAZ Loppem
Thomas Mannle-
zing
*Het einde van Eu-
ropa: hoe Ameri-
kanisering en de
Engelse taal de
menswetenschap-
pen bedreigen*

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING